

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ, ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

N. 4009/2011

N. 4386/2016

N. 4485/2017

N.4763/2020

N. 4692/2020

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΝΟΜΟΣ 4009/2011

Άρθρο 16-Καθηγητές

1. Το διδακτικό και ερευνητικό έργο στα Α.Ε.Ι. ασκείται από τους καθηγητές οι οποίοι διακρίνονται σε καθηγητές πρώτης βαθμίδας (καθηγητές), αναπληρωτές καθηγητές και επίκουρους καθηγητές. Ως διδακτικό έργο νοείται αυτό που ορίζεται στο άρθρο 31, ενώ το ερευνητικό έργο περιλαμβάνει ιδίως τη βασική ή εφαρμοσμένη έρευνα, την καθοδήγηση διπλωματικών εργασιών, μεταπτυχιακών διπλωμάτων και διδακτορικών διατριβών και συμμετοχή σε συνέδρια και ερευνητικά σεμινάρια.

[...]

3. Οι θέσεις των καθηγητών είναι ενιαίες, ανήκουν στο ίδρυμα και κατανέμονται και ανακατανέμονται στις σχολές προπτυχιακών σπουδών, σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των σχολών αυτών, με απόφαση της Συγκλήτου, ύστερα από εισήγηση του πρύτανη. Οι καθηγητές και οι λέκτορες, μετά από απόφαση της Συνέλευσης Τμήματος, μπορούν να ασκούν πλήρες διδακτικό, ερευνητικό, εργαστηριακό ή κλινικό και εν γένει επιστημονικό έργο σε περισσότερους από έναν Τομείς του ίδιου Τμήματος και σε περισσότερα από ένα Τμήματα της ίδιας Σχολής μετά από αίτημα του Τομέα ή του Τμήματος υποδοχής (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.22 Άρθρο 34 ΝΟΜΟΣ 4115/2013 με ισχύ την 30/1/2013).

4.α. Η διδασκαλία μαθημάτων στα Α.Ε.Ι., καθώς και η άσκηση των λοιπών διδακτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένου του κλινικού έργου στην περίπτωση προγραμμάτων σπουδών ιατρικής, μπορεί να ανατίθενται, με ατομικές συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, διάρκειας ενός έως τριών ακαδημαϊκών ετών, πλήρους ή μερικής απασχόλησης, σε εντεταλμένους διδασκαλίας, οι οποίοι είναι επιστήμονες, κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, καθώς και σε προσωπικότητες με αναγνωρισμένο επαγγελματικό έργο. Δεν απαιτείται η κατοχή διδακτορικού διπλώματος για γνωστικά αντικείμενα εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας, για τα οποία δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, καθώς και για την πρόσληψη εντεταλμένων διδασκαλίας στα Τ.Ε.Ι., όπως ειδικότερα ορίζεται στον Οργανισμό του οικείου ιδρύματος.

β. Οι ανωτέρω συμβάσεις μπορεί να ανανεώνονται αλλά η συνολική θητεία των εντεταλμένων διδασκαλίας στο ίδιο ίδρυμα δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε ακαδημαϊκά έτη. Θέματα σχετικά με τα ειδικότερα προσόντα των υποψηφίων, τα όργανα, τη διαδικασία προκήρυξης, επιλογής και πρόσληψης και τον τρόπο απασχόλησής τους και κάθε σχετική λεπτομέρεια, καθορίζονται με τον Οργανισμό του ιδρύματος. Στους εντεταλμένους διδασκαλίας καταβάλλεται μηνιαία αποζημίωση, το ύψος της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

[...]

6. Καταξιωμένοι Έλληνες ή αλλοδαποί επιστήμονες, οι οποίοι κατέχουν θέση ή διαθέτουν ισοδύναμα προσόντα με μέλη Δ.Ε.Π. ή Ερευνητών σε Ερευνητικά Κέντρα, μπορούν να έχουν τον τίτλο του Επισκέπτη Καθηγητή ύστερα από αίτησή τους και απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, η παραμονή των οποίων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3) ακαδημαϊκά έτη. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους ορίζονται στον Εσωτερικό Κανονισμό του οικείου ιδρύματος και μέχρι την έκδοσή αυτού, με απόφαση της Συγκλήτου. Με αιτιολογημένη απόφαση το Τμήμα μπορεί να αναθέτει τη διδασκαλία μεταπτυχιακού μαθήματος ή και σεμιναρίου στον επισκέπτη καθηγητή, εφόσον το επιθυμεί και ο ίδιος και σε κάθε περίπτωση όχι για διάρκεια μεγαλύτερη των τεσσάρων (4) ακαδημαϊκών εξαμήνων. Για τη διδασκαλία αυτή, ο Επισκέπτης Καθηγητής αμείβεται από πόρους του ιδρύματος, μέσω του ΕΛΚΕ ή από πόρους ευρωπαϊκού/διεθνούς προγράμματος κινητικότητας διδασκόντων ή ερευνητικού έργου ή από χορηγία για το σκοπό αυτόν ή από πόρους που εξασφαλίζει το οικείο τμήμα, σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορεί να επιβαρύνει τον προϋπολογισμό του Α.Ε.Ι. ή τον Κρατικό Προϋπολογισμό ή τα ταμειακά διαθέσιμα του ΕΛΚΕ. Το ύψος της αμοιβής του επισκέπτη καθηγητή είναι αντίστοιχο με το ύψος της αμοιβής των συμβάσεων εργασίας που προβλέπονται στο άρθρο 5 του π.δ. 407/1980 (Α' 112) [\(όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.1 Άρθρο 101 ΝΟΜΟΣ 4547/2018 με ισχύ την 12/6/2018\)](#).

7. Με απόφαση της κοσμητείας της σχολής, η οποία λαμβάνεται ύστερα από εισήγηση καθηγητή της σχολής, μπορούν να καλούνται ως επισκέπτες μεταδιδακτορικοί ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαποί νέοι επιστήμονες, κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, για την προώθηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων της σχολής. Με τον Οργανισμό του ιδρύματος καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η μορφή της συνεργασίας, καθώς και κάθε σχετικό θέμα. Οι επισκέπτες μεταδιδακτορικοί ερευνητές δεν επιτρέπεται να αμείβονται από πόρους προερχόμενους από την κρατική επιχορήγηση.

8. Με τον Οργανισμό του ιδρύματος μπορεί να προβλέπονται οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής συνταξιούχων καθηγητών του αποκλειστικά σε προγράμματα μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών. Οι συνταξιούχοι καθηγητές που απασχολούνται στα προγράμματα του προηγούμενου εδαφίου αμείβονται μόνο από ίδιους πόρους του ιδρύματος.

[...]

Άρθρο 24-Ασυμβίβαστα-Αναστολή καθηκόντων

1. Στους καθηγητές απαγορεύεται:

α) να απασχολούνται ως σύμβουλοι ή με διοικητικά ή διδακτικά ή ερευνητικά καθήκοντα ή να συμμετέχουν με οποιαδήποτε σχέση και χρονική διάρκεια, σε φορέα παροχής εκπαιδευτικών ή ερευνητικών υπηρεσιών που δεν υπάγεται στο δημόσιο τομέα. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στους Καθηγητές των Α.Ε.Ι. να απασχολούνται, υπό τις ανωτέρω ιδιότητες, σε μη κερδοσκοπικά ερευνητικά κέντρα τα οποία αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου,

β) να ιδρύουν ή να συμμετέχουν, με οποιαδήποτε σχέση ή ιδιότητα, σε επιχειρήσεις ή εταιρείες ή κοινοπραξίες ή κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα, στα οποία ανατίθεται η εκπόνηση μελετών ή προγραμμάτων ή η εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή η προμήθεια υλικού ή η παροχή υπηρεσιών από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι. και

γ) να κατέχουν άλλη, πλην του διδακτικού προσωπικού Α.Ε.Ι. ή της θέσης δικαστικού λειτουργού ή εκκλησιαστικού υπαλλήλου, μόνιμη οργανική θέση στο δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 1Β του ν. 2362/1995 (Α' 247), με την επιφύλαξη όσων προβλέπονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 23 (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.9 Άρθρο 34 ΝΟΜΟΣ 4115/2013 με ισχύ την 30/1/2013).

2. Η ιδιότητα του πρύτανη, αναπληρωτή πρύτανη και κοσμήτορα είναι ασυμβίβαστη με κάθε επαγγελματική απασχόληση εκτός του ιδρύματος, καθώς και με την κατοχή έμμισθης θέσης στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα

Οι Αναπληρωτές Πρύτανη των Πανεπιστημίων και οι Αναπληρωτές Πρόεδροι των Τ.Ε.Ι., δύναται να απαλλάσσονται μέρους ή του συνόλου των διδακτικών τους καθηκόντων έπειτα από απόφαση της Συγκλήτου του Ιδρύματος στο οποίο υπηρετούν ύστερα από γνώμη του οικείου Τμήματος.

Οι Πρόεδροι των Διοικητικών Συμβουλίων των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων φορέων κατά τη διάρκεια της θητείας τους, δύναται να απαλλάσσονται των διδακτικών και διοικητικών καθηκόντων τους στο Πανεπιστήμιο ή στο Τ.Ε.Ι. στο οποίο υπηρετούν (όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 88 ΝΟΜΟΣ 4485/2017 με ισχύ την 4/8/2017).

3. Η παραβίαση του ασυμβιβάστου συνεπάγεται την υποχρεωτική παραπομπή μέσω του πρύτανη ή του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων στο πειθαρχικό συμβούλιο και επισύρει την ποινή της οριστικής παύσης.

4. Σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων τους ως καθηγητές τελούν:

α) υπουργοί, αναπληρωτές υπουργοί και υφυπουργοί που δεν είναι βουλευτές,

β) περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες και δήμαρχοι,

γ) γενικοί και ειδικοί γραμματείς υπουργείων και όσοι κατέχουν θέσεις σε διεθνείς οργανισμούς,

δ) γενικοί γραμματείς αποκεντρωμένων διοικήσεων και

ε) ο Πρόεδρος του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.), ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομώνων (Σ.Ο.Ε), που προβλέπεται στο άρθρο 47 του ν. 4484/2017 (Α' 110), πρόεδροι, αντιπρόεδροι, διοικητές, υποδιοικητές, καθώς και οι αναπληρωτές τους σε Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. που υπάγονται στον δημόσιο τομέα, με εξαίρεση τα ερευνητικά κέντρα και τα ινστιτούτα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258) που υπάγονται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, φορείς που υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων με την επιφύλαξη αυτών που αναφέρονται ρητώς στο παρόν άρθρο, τους φορείς του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθώς και τα μη κερδοσκοπικά

και κοινωφελή ιδρύματα. Δεν τελούν σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων τους ως καθηγητές οι αναπληρωτές διοικητές των ανωτέρω νομικών προσώπων, εφόσον επιλέξουν την πλήρη και αποκλειστική απασχόλησή τους στο Πανεπιστήμιο και την άσκηση του κλινικού και εργαστηριακού έργου σε πανεπιστημιακή κλινική, εργαστήριο ή μονάδα νοσοκομείου του Ε.Σ.Υ.

Ο χρόνος κατά τον οποίο καθηγητής μπορεί να διατελεί σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων του, καθορίζεται με τον Οργανισμό κάθε ιδρύματος, δεν μπορεί, όμως, σε κάθε περίπτωση να υπερβαίνει τα οκτώ (8) συνολικά έτη. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, ο χρόνος αναστολής που διανύθηκε έως τη δημοσίευση του παρόντος νόμου δεν λαμβάνεται υπόψιν ([όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 159 ΝΟΜΟΣ 4763/2020 με ισχύ την 21/12/2020](#)).

5. Όπου προβλέπεται αναστολή άσκησης καθηκόντων των καθηγητών, απαιτείται διαπιστωτική απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων για την ενεργοποίηση της αναστολής. Κατά τη διάρκεια του χρόνου αναστολής των καθηκόντων τους, οι καθηγητές δεν λαμβάνουν αποδοχές από το ίδρυμα, ενώ υποχρεούνται σε καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών τους, καθώς και σε κάθε άλλη προβλεπόμενη επιβάρυνση από την ιδιότητά τους ως καθηγητών. Οι τελούντες σε αναστολή καθηγητές δύνανται να διατηρούν τα διδακτικά και ερευνητικά καθήκοντά τους αμισθί.

Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου και ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων Καθηγητών συνυπολογίζεται η διάρκεια του χρόνου αναστολής των καθηκόντων τους ως χρόνος παραμονής στη βαθμίδα που υπηρετούν, έπειτα από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, από την οποία θα προκύπτει ότι ο Καθηγητής ασκούσε καθ' όλο το χρόνο της αναστολής των καθηκόντων του τα εκπαιδευτικά του καθήκοντα ([όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.5 Άρθρο 28 ΝΟΜΟΣ 4386/2016 με ισχύ την 11/5/2016](#)).

6. Ο ανωτέρω προβλεπόμενος ανώτατος χρόνος αναστολής άσκησης των καθηκόντων δεν ισχύει για τους καθηγητές που εκλέγονται βουλευτές ή ευρωβουλευτές, των οποίων το καθεστώς καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 56 του Συντάγματος. Η εξαίρεση εφαρμόζεται και στα μέλη της Κυβέρνησης, εφόσον είναι βουλευτές ([όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.13 Άρθρο 19 ΝΟΜΟΣ 4521/2018 με ισχύ την 2/3/2018](#)).

7. Για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών του ιδρύματος κατά τη διάρκεια των αδειών που προβλέπονται στο άρθρο 27, καθώς και κατά τη διάρκεια της αναστολής καθηκόντων, είναι δυνατή η χρήση των μη καταβαλλομένων αποδοχών για πρόσκληση επισκεπτών καθηγητών ή ερευνητών από Α.Ε.Ι. της αλλοδαπής.

[...]

Άρθρο 27-Επιστημονικές και λοιπές άδειες

1. Οι καθηγητές του ιδρύματος έχουν δικαίωμα επιστημονικής άδειας με πλήρεις αποδοχές ενός έτους για κάθε έξι έτη υπηρεσίας ή έξι μηνών για κάθε τρία έτη υπηρεσίας. Η επιστημονική άδεια χορηγείται με πράξη του πρύτανη, ύστερα από

εισήγηση του κοσμήτορα και απόφαση της κοσμητείας, στην οποία αναφέρεται ο τρόπος κάλυψης των εκπαιδευτικών αναγκών των προγραμμάτων σπουδών στα οποία συμμετέχει ο διδάσκων και αιτών την επιστημονική άδεια. Η αίτηση για εκπαιδευτική άδεια συνοδεύεται από το προτεινόμενο πρόγραμμα επιστημονικής δραστηριότητας. Ο καθηγητής μετά τη λήξη της άδειάς του υποβάλλει στον πρύτανη ή τον αρμόδιο αναπληρωτή πρύτανη έκθεση σχετική με την υλοποίηση του προγράμματος που είχε προτείνει.

2. Το δικαίωμα για λήψη της επιστημονικής άδειας μπορεί να ασκηθεί μόνο μέσα σε τρία έτη από τη συμπλήρωση τριετούς υπηρεσίας στο ίδρυμα. Δεν παραγράφεται το δικαίωμα επιστημονικής άδειας αλλά αθροίζεται με εκείνο της επόμενης εξαετίας ή τριετίας, αν η άδεια δεν χορηγηθεί μέσα στο προβλεπόμενο χρονικό διάστημα για λόγους που δεν αφορούν το πρόσωπο του αιτούντος (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.2 Άρθρο 32 ΝΟΜΟΣ 4452/2017 με ισχύ την 15/2/2017).

3. Οι καθηγητές που κατά τη διάρκεια της επιστημονικής τους άδειας στην αλλοδαπή συνεργάζονται χωρίς αμοιβή με ανώτατα εκπαιδευτικά ή άλλα ιδρύματα του εξωτερικού, λαμβάνουν τις πλήρεις αποδοχές τους προσαυξανόμενες κατά 80%.

[...]

5. Επιτρέπεται, ύστερα από εισήγηση του Κοσμήτορα, απόφαση της κοσμητείας και σχετική πράξη που εκδίδεται από τον Πρύτανη, μετά από έλεγχο νομιμότητας και σκοπιμότητας, η χορήγηση άδειας χωρίς αποδοχές σε καθηγητές του ιδρύματος, εφόσον δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία της σχολής. Κατά το διάστημα της άδειας άνευ αποδοχών το σύνολο των συνταξιοδοτικών, ασφαλιστικών και λοιπών εισφορών για τον καθηγητή καταβάλλονται από τον ίδιο (όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 Άρθρο 39 ΝΟΜΟΣ 4186/2013 με ισχύ την 17/9/2013).

6. Ο συνολικός χρόνος χορήγησης αδειών άνευ αποδοχών σε κάθε καθηγητή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη.

7. Στους καθηγητές μπορεί να χορηγείται, ύστερα από εισήγηση του κοσμήτορα και απόφαση της κοσμητείας, άδεια για την κατοχύρωση διπλώματος ευρεσιτεχνίας με πλήρεις αποδοχές, με τη διαδικασία του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1.

Για ρύθμιση θεμάτων μελών ΔΕΠ σε επιστημονική άδεια βλ. το υπ' αριθμ. Ε2304/355/31-01-2020 γνωμοδοτικό έγγραφο της Προϊσταμένης του Γραφείου Νομικού Συμβούλου.

[...]

Άρθρο 29-Ειδικές κατηγορίες διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού του ιδρύματος

1.α. Τα μέλη της κατηγορίας του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) επιτελούν ειδικό εκπαιδευτικό διδακτικό έργο στα Α.Ε.Ι. και ανατίθεται σε αυτά αυτοδύναμο διδακτικό έργο. Στην κατηγορία αυτή ανήκει το εκπαιδευτικό προσωπικό που διδάσκει ξένες γλώσσες ή την ελληνική γλώσσα ως ξένη, φυσική αγωγή, σχέδιο, καθώς επίσης καλές και εφαρμοσμένες τέχνες.

- β.** Οι θέσεις του προσωπικού αυτού ανήκουν στο Ίδρυμα και κατανέμονται με απόφαση της Συγκλήτου στα Τμήματα, στις Σχολές ή στο Ίδρυμα, ύστερα από εισήγηση του Πρύτανη ή των Κοσμητόρων ή των Προέδρων Τμημάτων. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, οι θέσεις των μελών Ε.Δι.Π. και Ε.Ε.Π. μπορούν να κατανέμονται στους Τομείς σύμφωνα με το γνωστικό τους αντικείμενο.
- γ.** Τυπικά προσόντα για το διορισμό σε θέσεις αυτής της κατηγορίας προσωπικού Τ.Ε.Ι. είναι πτυχίο Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι. σχετικό με το γνωστικό αντικείμενο της θέσης και συναφές διδακτορικό δίπλωμα (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.4 Άρθρο 83 ΝΟΜΟΣ 4485/2017 με ισχύ την 04/08/2017).
- 2.α.** Τα μέλη της κατηγορίας του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Δι.Π.) επιτελούν εργαστηριακό-εφαρμοσμένο διδακτικό έργο στα Α.Ε.Ι., το οποίο συνίσταται κατά κύριο λόγο στη διεξαγωγή εργαστηριακών και κλινικών ασκήσεων, καθώς επίσης και στη διεξαγωγή πρακτικών ασκήσεων στα πεδία εφαρμογής των οικείων επιστημών. Στους κατόχους διδακτορικού διπλώματος, είτε στα μέλη της καταληκτικής Βαθμίδας μπορεί να ανατίθεται διδακτικό έργο, διδασκαλία μαθημάτων εμβάθυνσης σε μικρές ομάδες φοιτητών υπό την εποπτεία των Καθηγητών της σχολής και δύνανται να συμμετέχουν στην επίβλεψη πτυχιακών ή άλλων εργασιών.
- [...]
- δ.** Τα μέλη του Ε.Δι.Π. μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε πανεπιστημιακές κλινικές, εργαστήρια, ή μονάδες εγκατεστημένες σε νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. ή των Α.Ε.Ι., και να αμείβονται από την εκτέλεση του κλινικού αυτού έργου το οποίο δεν παρεμποδίζει τα διδακτικά τους καθήκοντα (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.1 Άρθρο 64 ΝΟΜΟΣ 4386/2016 με ισχύ την 11/05/2016).
- 3.α.** Τα μέλη της κατηγορίας του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) παρέχουν έργο υποδομής στην εν γένει λειτουργία των Α.Ε.Ι., προσφέροντας εξειδικευμένες τεχνικές εργαστηριακές υπηρεσίες για την αρτιότερη εκτέλεση του εκπαιδευτικού, ερευνητικού και εφαρμοσμένου έργου τους.
- [...]
- 3Α.** Με απόφαση της Συνέλευσης του οικείου Τμήματος μπορεί να ανατίθεται στα μέλη της κατηγορίας Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. αυτοδύναμο διδακτικό έργο. Αν οι θέσεις του προσωπικού αυτού ανήκουν στη Σχολή ή στο Ίδρυμα, η αρμοδιότητα αυτή ασκείται από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής ή τη Σύγκλητο, αντίστοιχα (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.2 Άρθρο 76 ΝΟΜΟΣ 4485/2017 με ισχύ την 04/08/2017).
- [...]
- 7.α.** Επιστήμονες αναγνωρισμένου επιστημονικού κύρους είτε κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος είτε υποψήφιοι διδάκτορες είτε εξαιρετικής τεχνικής εμπειρίας, μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και

πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος, για τη διεξαγωγή διδακτικού, κλινικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου Α.Ε.Ι. Οι συμβάσεις που συνάπτονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο, δεν υπάγονται στις διατάξεις των Κεφαλαίων Α', Β' και Γ' του ν. 2190/1994, αλλά υπάγονται στις εξαιρέσεις της ΠΥΣ 33/2006 (Α'280). Η προκήρυξη του γνωστικού αντικείμενου γίνεται ύστερα από πρόταση της Γενικής Συνέλευσης του Τομέα και έγκριση από τη Συνέλευση Τμήματος. Η διάρκεια της σύμβασης καθορίζεται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός ακαδημαϊκού έτους κατά περίπτωση, ανάλογα με τις ανάγκες του Τομέα, μπορεί δε να ανανεώνεται ή να παρατείνεται. Σε κάθε περίπτωση ο συνολικός χρόνος διάρκειας της σύμβασης δεν μπορεί να υπερβεί τα τρία (3) ακαδημαϊκά έτη.

β. Δεν είναι δυνατή η απασχόληση ως ακαδημαϊκών υποτρόφων των αφυπηρητησάντων μελών του οικείου ή άλλου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή συνταξιούχων του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

γ. Η απασχόληση των ανωτέρω μπορεί να είναι πλήρης ή μερική.

Σε περίπτωση πλήρους απασχόλησης, το διδακτικό έργο δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δεκαέξι (16) ώρες εβδομαδιαίως απασχόλησης, από τις οποίες το μέγιστο έξι (6) ώρες μπορεί να αφορά διδασκαλία θεωρητικού μαθήματος, ενώ στην περίπτωση μερικής απασχόλησης η υποχρέωση παροχής διδακτικού έργου μειώνεται ανάλογα με το ποσοστό της απασχόλησης.

Η κάλυψη της αποζημίωσής τους γίνεται από υποτροφίες και πόρους που εξασφαλίζει το Τμήμα ή από τη χρήση των αδιάθετων ταμειακών υπολοίπων προηγούμενων οικονομικών ετών του Ιδρύματος, χωρίς αύξηση της κρατικής επιχορήγησης προς το οικείο Α.Ε.Ι., εκτός και αν αυτή προέρχεται από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.1 Άρθρο 16 ΝΟΜΟΣ 4559/2018 με ισχύ την 03/08/2018).

ΝΟΜΟΣ 4386/2016

Άρθρο 27-Ρύθμιση θεμάτων Εκπαιδευτικού, Διδακτικού, Εργαστηριακού και Τεχνικού Προσωπικού ειδικών κατηγοριών των Πανεπιστημίων και των Τ.Ε.Ι.

11.α. Τα μέλη Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. υποχρεούνται να παρευρίσκονται στους πανεπιστημιακούς χώρους είκοσι δύο (22) ώρες εβδομαδιαίως κατ' ελάχιστο όριο, κατανεμημένες σε τέσσερις τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες και να παρέχουν κάθε μορφής διδακτικό έργο με αριθμό διδακτικών ωρών ανάλογο με αυτό των μελών ΔΕΠ, καθώς και κάθε μορφής επιστημονικό-ερευνητικό έργο.

β. Τα μέλη Ε.Τ.ΕΠ. υποχρεούνται να παρευρίσκονται στους πανεπιστημιακούς χώρους είκοσι έξι (26) ώρες εβδομαδιαίως, κατ' ελάχιστο όριο και να παρέχουν κάθε μορφής εξειδικευμένο τεχνικό εργαστηριακό έργο.

Άρθρο 69

Οι Ομότιμοι καθηγητές των Α.Ε.Ι. δύναται να προσφέρουν διδακτικό, ερευνητικό και εν γένει επιστημονικό έργο σε Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών και να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα ή να παραμένουν επιστημονικοί υπεύθυνοι ερευνητικών προγραμμάτων μέχρι τη λήξη τους εφόσον η ανάληψη τέτοιων καθηκόντων αρχίζει πριν από την ημερομηνία έναρξης της αφυπηρέτησής τους. Μετά από αίτησή τους και αιτιολογημένη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του τμήματος, δύναται να παρέχουν διδακτικό έργο στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μέχρι 5 ώρες εβδομαδιαία ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο. Για την παροχή του έργου αυτού οι Ομότιμοι Καθηγητές δεν δικαιούνται οποιασδήποτε αμοιβής ή αποζημίωσης.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΝΟΜΟΣ 4009/2011

Άρθρο 30-Διάρθρωση των σπουδών

1. Οι σπουδές διαρθρώνονται σε τρεις κύκλους, τον πρώτο, τον δεύτερο και τον τρίτο.
- 2.α. Ο πρώτος κύκλος σπουδών συνίσταται στην παρακολούθηση ενός προγράμματος σπουδών, περιλαμβάνει μαθήματα που αντιστοιχούν κατ' ελάχιστο σε 240 πιστωτικές μονάδες και ολοκληρώνεται με την απονομή τίτλου σπουδών επιπέδου 6 του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από εισηγήσεις των πρυτάνεων των ιδρυμάτων, οι οποίες διατυπώνονται μετά από γνώμη των κοσμητειών των οικείων σχολών, καθώς και ύστερα από γνώμη της ΑΔΙΠ, ορίζεται το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απονομή τίτλου σπουδών από όλα τα ομοειδή προγράμματα σπουδών, λαμβάνοντας υπόψη και τις αντίστοιχες εξελίξεις σε κάθε επιστημονικό πεδίο, στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- β. Κάθε ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε 60 πιστωτικές μονάδες.
- γ. Κάθε ίδρυμα μπορεί να οργανώνει προγράμματα σύντομου κύκλου σπουδών, τα οποία περιλαμβάνουν μαθήματα που αντιστοιχούν κατά μέγιστο σε 120 πιστωτικές μονάδες και ολοκληρώνεται με την απονομή πιστοποιητικού κατάρτισης σύντομου κύκλου, κατά τα οριζόμενα στον Οργανισμό του ιδρύματος. Το πιστοποιητικό αυτό δεν είναι ισότιμο με τίτλο σπουδών πρώτου κύκλου ([όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.9 Άρθρο 19 ΝΟΜΟΣ 4521/2018 με ισχύ την 02/03/2018. Σημ.: σύμφωνα με την περ. β του ίδιου άρθρου : η ισχύς αρχίζει από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019](#)).

[...]

Άρθρο 31-Διδακτικό έργο

Το Διδακτικό έργο κατανέμεται σε εξαμηνιαία μαθήματα. Ως Διδακτικό έργο θεωρείται:

- α. η αυτοτελής διδασκαλία ενός μαθήματος,
- β. η αυτοτελής διδασκαλία μαθημάτων εμβάθυνσης σε μικρές ομάδες φοιτητών,
- γ. οι εργαστηριακές και κλινικές ασκήσεις και η εν γένει πρακτική εξάσκηση των φοιτητών,
- δ. η επίβλεψη εργασιών ή διπλωματικών εργασιών και ε) η οργάνωση σεμιναρίων ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην εμπέδωση των γνώσεων των φοιτητών.

Άρθρο 32-Πρόγραμμα σπουδών

- 1.α. Το πρόγραμμα σπουδών περιέχει τους τίτλους των υποχρεωτικών, των κατ' επιλογή υποχρεωτικών και των προαιρετικών μαθημάτων, το περιεχόμενό τους, τις

εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται το κάθε μορφής επιτελούμενο διδακτικό έργο, και τη χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων. Περιέχει, επίσης, τα προσόντα και τις ειδικότητες του εκπαιδευτικού προσωπικού που απαιτούνται για την εφαρμογή του και την επίτευξη των μαθησιακών στόχων του.

- β.** Σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων της Ανώτατης Εκπαίδευσης, κάθε πρόγραμμα σπουδών περιέχει επίσης τα μαθησιακά αποτελέσματα και τα προσόντα που αποκτώνται από το σύνολο του προγράμματος σπουδών, καθώς και από κάθε επί μέρους μάθημα ή εκπαιδευτική δραστηριότητα ή πρακτική άσκηση που περιλαμβάνεται σε αυτό, τις πιστωτικές μονάδες σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Φ.5/89656/Β3/13.8.2007 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 1466), καθώς και το επίπεδο των προσόντων σε αντιστοίχιση του με εκείνα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Δια Βίου Μάθησης και του Πλαισίου Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.1 Άρθρο 16 ΝΟΜΟΣ 4559/2018 με ισχύ την 03/08/2018).
2. Το κατά την παράγραφο 1 περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών εγκρίνεται από τη Σύγκλητο, ύστερα από εισήγηση του Τομέα και σύμφωνη γνώμη της Συνέλευσης Τμήματος (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.10 Άρθρο 19 ΝΟΜΟΣ 4521/2018 με ισχύ την 02/03/2018).
3. Στα προγράμματα σπουδών πρώτου κύκλου ενός ιδρύματος μπορούν να περιλαμβάνονται, με την αναγνώριση των αντίστοιχων πιστωτικών μονάδων, και μαθήματα που παρέχονται από σχολές άλλων ιδρυμάτων της ημεδαπής, όπως ορίζεται στους Οργανισμούς των ιδρυμάτων αυτών, ή της αλλοδαπής. Μεταξύ των δύο ιδρυμάτων καταρτίζεται ειδικό πρωτόκολλο συνεργασίας.
4. Τα προγράμματα σπουδών πρώτου κύκλου δύνανται να περιλαμβάνουν μαθήματα για την εκμάθηση ξένων γλωσσών (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.8 Άρθρο 34 ΝΟΜΟΣ 4115/2013 με ισχύ την 30/01/2013).
5. Μετά την πιστοποίηση ενός προγράμματος σπουδών σύμφωνα με τα άρθρα 70 έως και 72, ο κοσμήτορας αναθέτει την υλοποίησή του στο τμήμα.

Άρθρο 33-Χρονική διάρθρωση σπουδών-Εξετάσεις

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Αυγούστου του επόμενου έτους. Το διδακτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα.
2. Ο φοιτητής εγγράφεται στη σχολή στην αρχή κάθε εξαμήνου σε ημερομηνίες που ορίζονται από την κοσμητεία και δηλώνει τα μαθήματα που επιλέγει (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.1 Άρθρο 56 ΝΟΜΟΣ 4415/2016 με ισχύ την 06/09/2016).
3. Οι φοιτητές που αποδεδειγμένα εργάζονται τουλάχιστον 20 ώρες την εβδομάδα δύνανται να εγγράφονται ως φοιτητές μερικής φοίτησης, ύστερα από αίτησή τους που εγκρίνεται από την κοσμητεία της σχολής. Ο Οργανισμός ορίζει τις ειδικότερες

προϋποθέσεις και τη διαδικασία για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, καθώς και τις ειδικότερες προϋποθέσεις και τη διαδικασία διευκόλυνσης της φοίτησης των φοιτητών με αναπηρία.

4. Οι φοιτητές μπορούν, ύστερα από αίτησή τους προς την κοσμητεία της σχολής τους, να διακόψουν τη φοίτησή τους. Με τον Οργανισμό του ιδρύματος καθορίζεται η διαδικασία διαπίστωσης της διακοπής της φοίτησης, τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση και ο μέγιστος χρόνος της διακοπής, καθώς και η δυνατότητα της κατ' εξαίρεση υπέρβασης του χρόνου αυτού. Η φοιτητική ιδιότητα διακόπτεται προσωρινά κατά το χρόνο διακοπής της φοίτησης, εκτός αν η διακοπή οφείλεται σε αποδεδειγμένους λόγους υγείας ή σε λόγους ανωτέρας βίας.
5. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας. Ο αριθμός των εβδομάδων για τη διενέργεια των εξετάσεων ορίζεται στον Οργανισμό του ιδρύματος.
6. Παράταση της διάρκειας ενός εξαμήνου επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις προκειμένου να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός εβδομάδων διδασκαλίας, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δύο εβδομάδες και γίνεται με απόφαση του πρύτανη, ύστερα από πρόταση της κοσμητείας της σχολής.
7. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας που πραγματοποιήθηκαν σε ένα μάθημα είναι μικρότερος από τις δεκατρείς, το μάθημα θεωρείται ότι δεν διδάχθηκε και δεν εξετάζεται, τυχόν δε εξέταση του είναι άκυρη και ο βαθμός δεν υπολογίζεται για την απονομή του τίτλου σπουδών.
8. Οι εξετάσεις διενεργούνται αποκλειστικά μετά το πέρας του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου για τα μαθήματα που διδάχθηκαν στα εξάμηνα αυτά, αντίστοιχα. Ο φοιτητής δικαιούται να εξεταστεί στα μαθήματα και των δύο εξαμήνων πριν από την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου. Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την προφορική εξέταση φοιτητών με αποδεδειγμένη πριν από την εισαγωγή τους στο ίδρυμα δυσλεξία, σύμφωνα με διαδικασία που ορίζεται στον Εσωτερικό Κανονισμό του ιδρύματος.
9. Η βαθμολογία σε κάθε μάθημα καθορίζεται από τον διδάσκοντα, ο οποίος μπορεί να οργανώσει κατά την κρίση του γραπτές ή και προφορικές εξετάσεις ή και να στηριχθεί σε εργασίες ή εργαστηριακές ασκήσεις.
10. Αν ο φοιτητής αποτύχει περισσότερες από τρεις φορές σε ένα μάθημα, με απόφαση του κοσμήτορα εξετάζεται, ύστερα από αίτηση του, από τριμελή επιτροπή καθηγητών της σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων. Σε περίπτωση αποτυχίας, ο φοιτητής συνεχίζει ή όχι τη φοίτηση του σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον Οργανισμό του ιδρύματος, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μέγιστος αριθμός επαναλήψεων της εξέτασης σε ένα μάθημα.

11.α. Μετά το πέρας της περιόδου κανονικής φοίτησης, που ισούται με τον ελάχιστο αριθμό των αναγκαιών για την απονομή του τίτλου σπουδών εξαμήνων, σύμφωνα με το ενδεικτικό Πρόγραμμα σπουδών της σχολής, προσαυξημένο κατά τέσσερα εξάμηνα, οι φοιτητές μπορούν να εγγραφούν στα εξάμηνα, μόνον εφόσον πληρούν τους όρους συνέχισης της φοίτησης που καθορίζονται στον Οργανισμό κάθε ιδρύματος.

β. Για τους φοιτητές μερικής φοίτησης, η περίπτωση α' έχει εφαρμογή μετά το πέρας περιόδου που ισούται με το διπλάσιο χρόνο του ελάχιστου αριθμού των αναγκαιών για την απονομή του τίτλου σπουδών εξαμήνων, σύμφωνα με το ενδεικτικό Πρόγραμμα σπουδών της σχολής.

γ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζεται το ύψος της οικονομικής συμμετοχής για τη φοίτηση στα κανονικά εξάμηνα σπουδών των αλλοδαπών φοιτητών που προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν έχουν εισαχθεί με το εκάστοτε ισχύον σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων για τους Έλληνες.

12. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και του απονέμεται τίτλος σπουδών όταν εξεταστεί επιτυχώς στα μαθήματα που προβλέπονται από το Πρόγραμμα σπουδών και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό πιστωτικών μονάδων.

13. Για την απονομή του τίτλου σπουδών πρώτου κύκλου απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση μαθημάτων μίας τουλάχιστον ξένης γλώσσας ή η αποδεδειγμένη γνώση της. Οι ξένες γλώσσες που απαιτούνται, ο αριθμός των μαθημάτων, το επίπεδο εκμάθησης τους και ο τρόπος απόδειξης της γνώσης της ξένης γλώσσας ή των γλωσσών ορίζονται στον Οργανισμό του ιδρύματος.

14. Ο τρόπος υπολογισμού του βαθμού του τίτλου σπουδών καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 34-Κανονιστικές πράξεις για τις σπουδές πρώτου κύκλου

1. Ιδιαίτερο κεφάλαιο του Εσωτερικού Κανονισμού του ιδρύματος αποτελεί ο κανονισμός προπτυχιακών σπουδών, ο οποίος καταρτίζεται ύστερα από εισήγηση των κοσμητιών.

2. Ο κανονισμός προπτυχιακών σπουδών περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις για την απονομή τίτλου σπουδών, την πρόβλεψη υποχρεωτικής παρακολούθησης συγκεκριμένων μαθημάτων, τον ανώτατο αριθμό πιστωτικών μονάδων που αντιστοιχούν στα μαθήματα στα οποία μπορεί να εγγραφεί κάθε φοιτητής ανά εξάμηνο, τον χαρακτηρισμό των μαθημάτων και τα τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα, τη δυνατότητα παρακολούθησης μαθημάτων από άλλες Σχολές ή ιδρύματα, τις κατευθύνσεις, την έκταση και το περιεχόμενο των προπτυχιακών μαθημάτων, τη σειρά των μαθημάτων στα οποία μπορούν να εγγραφούν οι φοιτητές, τις διαδικασίες αξιολόγησης των μαθημάτων και των διδασκόντων από

τους φοιτητές, τους τρόπους διασφάλισης του αδιάβλητου των εξετάσεων, την προθεσμία μέσα στην οποία χορηγείται ο τίτλος σπουδών και τα αρμόδια προς τούτο όργανα, το τελετουργικό αποφοίτησης, τον τύπο των τίτλων σπουδών, τη διαδικασία για τη χορήγηση υποτροφιών, ανταποδοτικών ή μη, τους όρους υπό τους οποίους ο φοιτητής θεωρείται ότι δεν δικαιούται τις πάσης φύσεως φοιτητικές παροχές, καθώς και τη διαδικασία με την οποία βεβαιώνεται η απώλεια του δικαιώματος αυτού, καθώς και ζητήματα τεχνολογικής και οικονομικής υποστήριξης των προγραμμάτων σπουδών και ειδικής γραμματειακής κάλυψης των αναγκών τους.

Άρθρο 35-Σύμβουλοι σπουδών

Ο σύμβουλος σπουδών καθοδηγεί και υποστηρίζει τους φοιτητές στα προγράμματα σπουδών τους. Με τον Εσωτερικό Κανονισμό κάθε ιδρύματος ορίζεται η εκ περιτροπής ανάθεση καθηκόντων συμβούλου σπουδών σε Καθηγητές και ρυθμίζονται τα ειδικότερα σχετικά θέματα.

Άρθρο 36-Φοιτητικά θέματα

1. **α.** Τα ιδρύματα λαμβάνουν ειδικά μέτρα για τη διευκόλυνση των σπουδών των εργαζόμενων φοιτητών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται η υποχρεωτική χορήγηση αδειών στους εργαζόμενους φοιτητές κατά την περίοδο των εξετάσεων για την προετοιμασία και τη συμμετοχή τους σε αυτές.
- β.** Οι φοιτητές πραγματοποιούν πρακτική άσκηση στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, εφόσον αυτή περιλαμβάνεται στο οικείο Πρόγραμμα σπουδών. Οι όροι και οι προϋποθέσεις της πρακτικής άσκησης ρυθμίζονται στον Οργανισμό του ιδρύματος, συμπεριλαμβανομένης και ειδικής μέριμνας για τη διευκόλυνση φοιτητών με αναπηρία προκειμένου να πραγματοποιούν πρακτική άσκηση κατά ισότιμο τρόπο με κάθε άλλο φοιτητή.
2. **α.** Φοιτητές οι οποίοι προέρχονται από άλλα Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγή ιδρύματα της αλλοδαπής στο πλαίσιο εκπαιδευτικών ή ερευνητικών προγραμμάτων συνεργασίας εγγράφονται ως φιλοξενούμενοι φοιτητές στα Α.Ε.Ι. υποδοχής.
- β.** Οι φιλοξενούμενοι φοιτητές έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν οι φοιτητές του ιδρύματος υποδοχής για όσο χρόνο διαρκεί η φοίτηση τους στο Α.Ε.Ι. υποδοχής, σύμφωνα με το εγκεκριμένο πρόγραμμα συνεργασίας που προβλέπεται στα άρθρα 40 και 41.
- γ.** Οι φιλοξενούμενοι φοιτητές δεν έχουν δικαίωμα κατάταξης ή απόκτησης τίτλου σπουδών στο Α.Ε.Ι. υποδοχής, εκτός αν το πρόγραμμα συνεργασίας, στο πλαίσιο του οποίου διακινούνται, προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης κοινού τίτλου σπουδών από τα συνεργαζόμενα Α.Ε.Ι..
- δ.** Προκειμένου περί φοιτητών εγγεγραμμένων στα ελληνικά Α.Ε.Ι., οι πιστωτικές μονάδες, ο χρόνος φοίτησης, η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων και η

βαθμολογία τους στο Α.Ε.Ι. υποδοχής λαμβάνονται υπόψη, μεταφέρονται και θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκαν στο Α.Ε.Ι. προέλευσης, εφόσον τα μαθήματα αυτά περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένο πρόγραμμα συνεργασίας.

- ε. Με τους Οργανισμούς των Α.Ε.Ι. μπορεί να προβλέπεται η δυνατότητα προσωρινής μετακίνησης ενός φοιτητή από ένα Α.Ε.Ι. σε άλλο της ημεδαπής, για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το ένα ακαδημαϊκό έτος, η διαδικασία αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων και ρυθμίζονται τα λοιπά σχετικά θέματα.
 - στ. Με τους Οργανισμούς των Α.Ε.Ι. ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων από το Α.Ε.Ι. υποδοχής, καθώς και η διατήρηση όσων φοιτητικών παροχών μπορούν να μεταφερθούν σε ίδρυμα υποδοχής της αλλοδαπής.
3. Οι φοιτητές που περάτωσαν την κανονική φοίτηση, η οποία ισούται με τον ελάχιστο αριθμό των αναγκαίων για την απονομή του τίτλου σπουδών εξαμήνων, σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, έχουν τη δυνατότητα να εξεταστούν στην εξεταστική περίοδο του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου κάθε ακαδημαϊκού έτους σε όλα τα μαθήματα που οφείλουν, ανεξάρτητα εάν αυτά διδάσκονται σε χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο, έπειτα από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος ή της Σχολής του Α.Ε.Ι. (όπως προστέθηκε με την Παρ.1 Άρθρο 31 ΝΟΜΟΣ 4452/2017 με ισχύ την 15/02/2017).

Άρθρο 37-Συγγράμματα

1. Διδακτικό σύγγραμμα θεωρείται κάθε έντυπο ή ηλεκτρονικό βιβλίο, περιλαμβανομένων των ηλεκτρονικών βιβλίων ελεύθερης πρόσβασης, καθώς και οι έντυπες ή ηλεκτρονικές ακαδημαϊκές σημειώσεις, ύστερα από την κατ' έτος έγκρισή τους από τις συνελεύσεις των τμημάτων σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παραγράφου 6 του άρθρου 10, το οποίο ανταποκρίνεται κατά τρόπο ολοκληρωμένο στο γνωστικό αντικείμενο ενός μαθήματος και καλύπτει ολόκληρο ή το μεγαλύτερο μέρος της ύλης και του περιεχομένου του, όπως αυτά καθορίζονται στον κανονισμό προπτυχιακών σπουδών, σύμφωνα με το εγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών της οικείας σχολής. Ο κατάλογος των διδακτικών συγγραμμάτων περιλαμβάνει τουλάχιστον ένα προτεινόμενο διδακτικό σύγγραμμα ανά υποχρεωτικό ή επιλεγόμενο μάθημα, το οποίο προέρχεται από τα δηλωθέντα συγγράμματα στο Κεντρικό Πληροφοριακό Σύστημα (Κ.Π.Σ.) ΕΥΔΟΞΟΣ και συντάσσεται ύστερα από εισηγήσεις των οικείων διδασκόντων ή υπευθύνων για καθένα από αυτά, καθώς και των λοιπών καθηγητών που κατέχουν θέση του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν στον τρόπο και τα κριτήρια της δωρεάν διανομής στους ενεργούς φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών των διδακτικών συγγραμμάτων μέσω της ηλεκτρονικής υπηρεσίας «ΕΥΔΟΞΟΣ», καθώς και την καταβολή αμοιβής στους συγγραφείς τους (όπως τροποποιήθηκε με την παρ.4 Άρθρο 5 ΝΟΜΟΣ 4076/2012 με ισχύ την 10/08/2012).

2. Ενισχύονται οι βιβλιοθήκες των ιδρυμάτων με τον απαραίτητο αριθμό έντυπων ή ηλεκτρονικών συγγραμμάτων ώστε να καλύπτονται οι εκπαιδευτικές ανάγκες των ιδρυμάτων. Για κάθε διδακτικό σύγγραμμα παραχωρείται από το Δημόσιο στη βιβλιοθήκη του οικείου ιδρύματος ανάλογος αριθμός αντιτύπων. Οι βιβλιοθήκες των Α.Ε.Ι. υποχρεούνται σε μακροχρόνιο δανεισμό έντυπων ή ηλεκτρονικών συγγραμμάτων για την κάλυψη των αναγκών των φοιτητών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα κριτήρια με βάση τα οποία υπολογίζεται ο αριθμός και η διαδικασία παραχώρησης των ανωτέρω αντιτύπων, η διαδικασία δανεισμού συγγραμμάτων στους φοιτητές και κάθε σχετικό θέμα.
3. Η κοστολόγηση των διδακτικών συγγραμμάτων της παρ. 1 που αναρτώνται στον «Εύδοξο» ελέγχεται από την Επιτροπή Ελέγχου Κοστολόγησης και την Επιτροπή Δειγματοληπτικού Ελέγχου και Ενστάσεων. Με απόφαση των Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών ορίζεται η σύσταση και συγκρότηση της Επιτροπής Ελέγχου Κοστολόγησης, καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια για τον τρόπο ελέγχου της διαμόρφωσης του κόστους των συγγραμμάτων. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η σύσταση και συγκρότηση, καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια για το έργο και τη λειτουργία της Επιτροπής Δειγματοληπτικού Ελέγχου επί των διανεμόμενων συγγραμμάτων κάθε εκδοτικής επιχείρησης, η οποία λειτουργεί και ως Επιτροπή Ενστάσεων επί των αποφάσεων της Επιτροπής Ελέγχου Κοστολόγησης. Οι Επιτροπές δύνανται να επιβάλλουν διοικητικά πρόστιμα και ποινές στις περιοριστικά αναφερόμενες περιπτώσεις υπέρβασης του κόστους που αναφέρονται στην απόφαση του προηγούμενου εδαφίου (όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο έκτο ΝΟΜΟΣ 4405/2016 με ισχύ την 13/07/2016).
4. Οι παραδόσεις σημειώσεις των μαθημάτων που διδάσκουν οι καθηγητές όλων των βαθμίδων αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδίκτυο.
5. Κάθε διδάσκων οφείλει να διανέμει σε όλους τους φοιτητές που έχουν εγγραφεί στο μάθημα, κατά την πρώτη εβδομάδα των μαθημάτων και με δαπάνες του ιδρύματος στο οποίο ανήκει, αναλυτικό διάγραμμα μελέτης το οποίο περιλαμβάνει τη διάρθρωση της ύλης του μαθήματος, σχετική βιβλιογραφία, άλλη τεκμηρίωση και συναφή πληροφόρηση.
6. α. Στους φοιτητές που παρακολουθούν πρόγραμμα σπουδών για τη λήψη δεύτερου πτυχίου χορηγούνται δωρεάν έντυπα διδακτικά συγγράμματα.
β. Από της δημοσίευσής του παρόντος καταργείται κάθε αντίθετη γενική ή ειδική διάταξη, καθώς και η διάταξη της περίπτωση α' της παρ. 10 του άρθρου 80 του ν. 4009/2011 (Α' 195) (όπως προστέθηκε με το Άρθρο 65 ΝΟΜΟΣ 4386/2016 με ισχύ την 11/05/2016).

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών που έχουν ιδρυθεί με τον Ν.4009/2011

- Α' 1.** Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών (Ξ.Π.Σ.), τα οποία έχουν ιδρυθεί έως τη δημοσίευση του παρόντος, σε εφαρμογή του άρθρου 44 του ν. 4009/2011, εξακολουθούν να λειτουργούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην απόφαση ίδρυσής τους.
- 2.** Στην περίπτωση Ξ.Π.Σ., το οποίο έχει ιδρυθεί έως τη δημοσίευση του παρόντος σε συνεργασία με το Πανεπιστημιακό Κέντρο Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών του ΔΙ.ΠΑ.Ε., η Σύγκλητος του οικείου Α.Ε.Ι. δύναται να αποφασίσει την εφεξής διοργάνωση του Ξ.Π.Σ. μόνον από το οικείο Α.Ε.Ι., με σχετική τροποποίηση της απόφασης ίδρυσης του Ξ.Π.Σ. κατά τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 83. Κατά τα λοιπά, για την οργάνωση και λειτουργία των Ξ.Π.Σ. της παρούσας εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 82 έως 87 του παρόντος. (Άρθρο 126)
- Β' 1.** Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών (Ξ.Π.Σ.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), τα οποία έχουν ιδρυθεί δυνάμει του άρθρου 44 του ν. 4009/2011 (Α' 195), πριν από την κατάργησή του με το άρθρο 130 του ν. 4692/2020 (Α' 111), εξακολουθούν να λειτουργούν νομίμως με τα όργανα διοίκησης και τη συγκρότηση που είχαν αυτά κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4692/2020 έως και τη λήξη της θητείας τους.
- 2.** Τα Ξ.Π.Σ. της παρ. 1 δύνανται, με απόφαση της Συγκλήτου του οικείου Α.Ε.Ι., να τροποποιήσουν την απόφαση ίδρυσης και λειτουργίας τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 82 του ν. 4692/2020, προκειμένου να προσαρμοστούν στις διατάξεις των άρθρων 82 έως 87 του ν. 4692/2020, με την επιφύλαξη της παρ. 1.
- 3.** Κατ' εξαίρεση στα όργανα διοίκησης των Ξ.Π.Σ. της παρ. 2 δύνανται να συμμετέχουν αφυπηρητήσαντες ή Ομότιμοι Καθηγητές αποκλειστικά για μία (1) επιπλέον θητεία, μετά τη λήξη της τρέχουσας θητείας αυτών, κατόπιν σχετικής απόφασης της Συγκλήτου του οικείου Α.Ε.Ι. (Άρθρο 157 του Ν.4763/2020, ΦΕΚ 254 τ. Α').

ΝΟΜΟΣ 4692/2020 (ΦΕΚ Α' 111)

Άρθρα 82-95-Ξενόγλωσσα Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών

Α. Είδη ΞΠΣ και σε ποιους απευθύνονται

- 1.** Ένα ή και περισσότερα Τμήματα (σε συνεργασία) του ιδίου ή άλλου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή και αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής έχουν τη δυνατότητα να ιδρύσουν Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών (Ξ.Π.Σ.) πρώτου κύκλου (βλ. Κεφ. Γ του Ν.4692/12-6-2020, άρθρα 82 και 91).

2. Δύο ή περισσότερα Τμήματα του ιδίου ή άλλου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή και αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής έχουν τη δυνατότητα να ιδρύσουν Ξενογλωσσα Προγράμματα Σπουδών (Ξ.Π.Σ.) πρώτου κύκλου διπλής ειδίκευσης, τα οποία οδηγούν στην απονομή ενός ενιαίου τίτλου σπουδών πρώτου κύκλου, με ειδίκευση σε δύο διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα. Σε αυτά τα Ξ.Π.Σ. το πρόγραμμα σπουδών διαρθρώνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε τα προσφερόμενα μαθήματα να αντιπροσωπεύουν ισομερώς κάθε γνωστικό αντικείμενο (βλ. Κεφ. Γ του Ν.4692/12-6-2020, άρθρα 88 και 91).
3. Δύο ή περισσότερα Τμήματα του ιδίου ή άλλου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή και αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής έχουν τη δυνατότητα να ιδρύσουν διπλά Ξ.Π.Σ. πρώτου κύκλου, τα οποία οδηγούν στην απονομή δύο ισότιμων τίτλων σπουδών πρώτου κύκλου, του ιδίου ή διαφορετικού γνωστικού αντικειμένου. Η χρονική διάρκεια αυτών των ΞΠΣ είναι προσαυξημένη κατά δύο έτη τουλάχιστον από τη χρονική διάρκεια των λοιπών προγραμμάτων σπουδών πρώτου κύκλου (βλ. Κεφ. Γ του Ν.4692/12-6-2020, άρθρα 89 και 91).
4. Είναι επίσης δυνατόν να ιδρύονται με απόφαση Συγκλήτου Θερινά Προγράμματα Σπουδών, διάρκειας κατ' ελάχιστον δύο (2) εβδομάδων, τα οποία απευθύνονται σε φοιτητές Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις (βλ. Κεφ. Γ του Ν.4692/12-6-2020, άρθρο 90).

Β. Εισακτέοι (Άρθρ.82 παρ1)

Τα προγράμματα αυτά – πλην των Θερινών ΠΣ – απευθύνονται αποκλειστικά σε αλλοδαπούς πολίτες χωρών εντός ή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι κατ' ελάχιστον απόφοιτοι λυκείων ή αντιστοίχων σχολείων που εδρεύουν στην αλλοδαπή, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν παρακολουθήσει με πλήρη φοίτηση τις τελευταίες δυο τάξεις του λυκείου ή αντίστοιχου σχολείου σε χώρα της αλλοδαπής.

Γ. Τρόπος Ίδρυσης (Άρθρο 82 παρ.2)

1. Εισήγηση Συνέλευσης Τμήματος ή Τμημάτων σε περίπτωση Διατμηματικών ή Διδρυματικών Ξ.Π.Σ.
2. Σύνταξη Ειδικού Πρωτοκόλλου Συνεργασίας σε περίπτωση Διατμηματικών ή Διδρυματικών Ξ.Π.Σ. στο οποίο περιλαμβάνονται:
 - α. κατ' ελάχιστον τα στοιχεία της παρ. 2 του άρθρου 82 (αναφέρονται κατωτέρω στην περίπτωση 3),
 - β. ο αριθμός των μελών με τον οποίο συμμετέχει κάθε συνεργαζόμενο Τμήμα στην Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών της παρ. 3 του άρθρου 83,
 - γ. η τυχόν κατανομή των πόρων μεταξύ των συνεργαζόμενων Τμημάτων.
3. Απόφαση Συγκλήτου (σε περίπτωση διδρυματικού Ξ.Π.Σ., η απόφαση ίδρυσης λαμβάνεται από τη Σύγκλητο του Ιδρύματος, το οποίο αναλαμβάνει τη διοικητική υποστήριξη του Ξ.Π.Σ., κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Συγκλήτου του άλλου

Ιδρύματος). Η απόφαση της Συγκλήτου περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

- α.** τον τίτλο, το περιεχόμενο και τον σκοπό του προγράμματος,
 - β.** τον συνολικό αριθμό των εισακτέων φοιτητών του προγράμματος,
 - γ.** το ύψος των ενδεχόμενων τελών φοίτησης και τους λοιπούς πόρους του προγράμματος σύμφωνα με το άρθρο 86,
 - δ.** τον προϋπολογισμό του προγράμματος, ο οποίος περιλαμβάνει αναλυτικά το λειτουργικό κόστος του προγράμματος, τους πόρους και τις βασικές υποδομές λειτουργίας του,
 - ε.** τη μελέτη σκοπιμότητας, στην οποία εκτίθενται αναλυτικά οι επιστημονικοί, επιστημολογικοί και κοινωνικοί λόγοι οι οποίοι καθιστούν σημαντική τη λειτουργία του προγράμματος, ο βαθμός σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα, καθώς και οι στόχοι του προγράμματος,
 - στ.** τα κριτήρια επιλογής των εισακτέων, καθώς και τα σχετικά δικαιολογητικά τα οποία προσκομίζονται ανά περίπτωση,
 - ζ.** τη χρονική διάρκεια του προγράμματος,
 - η.** το προτεινόμενο πρόγραμμα σπουδών στο οποίο εμπεριέχονται οι τίτλοι των μαθημάτων, το περιεχόμενό τους, οι εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται το κάθε μορφής επιτελούμενο διδακτικό έργο, οι πιστωτικές μονάδες κάθε μαθήματος, η χρονική αλληλουχία ή η τυχόν αλληλεξάρτηση των μαθημάτων, καθώς και η τυχόν διεξαγωγή εργαστηριακών μαθημάτων,
 - θ.** τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φοιτητών,
 - ι.** την επίσημη γλώσσα διοργάνωσης,
 - ια.** τις πιστωτικές μονάδες που απαιτούνται για την απονομή του τίτλου σπουδών σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 4009/2011 (Α' 195),
 - ιβ.** τη δυνατότητα διεξαγωγής πρακτικής άσκησης,
 - ιγ.** τη δυνατότητα οργάνωσης προγραμμάτων για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας επιπλέον του προγράμματος σπουδών της περ. η' για την εκμάθηση αυτής από τους φοιτητές του Ξ.Π.Σ.,
 - ιδ.** κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λειτουργία του προγράμματος.
- 4.** Η προηγούμενη πιστοποίηση των προγραμμάτων αυτών από το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 4653/2020 (Α' 12). Μετά την ίδρυσή τους, τα Ξ.Π.Σ. πιστοποιούνται περιοδικά σύμφωνα με την υποπερ. ββ' της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 4653/2020.

5. Η απόφαση ίδρυσης ενός Ξ.Π.Σ. κοινοποιείται, με επιμέλεια του οικείου Α.Ε.Ι., στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων εντός δέκα (10) ημερών από τη λήψη της απόφασης.

6. Δημοσίευση της απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Δ. Όργανα διοίκησης (Άρθρο 83)

Αρμόδια όργανα για την οργάνωση, διοίκηση και λειτουργία των Ξ.Π.Σ. είναι τα ακόλουθα:

1. Η Σύγκλητος του Ιδρύματος, είναι το αρμόδιο όργανο για την έκδοση ή την τροποποίηση της απόφασης της παρ. 2 του άρθρου 82, τη συγκρότηση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών και την κατάργηση του Ξ.Π.Σ.. Επίσης, η Σύγκλητος ασκεί αρμοδιότητες σχετικά με θέματα ακαδημαϊκού, διοικητικού, οικονομικού και οργανωτικού χαρακτήρα των Ξ.Π.Σ., τα οποία δεν ανατίθενται από τον παρόντα νόμο ειδικώς σε άλλα όργανα.

2. Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Επιτροπή)

α. αποτελείται από επτά (7) μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος ή των συνεργαζόμενων Τμημάτων σε περίπτωση διατμηματικού ή διδρυματικού Ξ.Π.Σ., με γνωστικό αντικείμενο συναφές με το αντικείμενο του Ξ.Π.Σ.,

β. έχει διετή θητεία

γ. συγκροτείται με απόφαση της Συγκλήτου, έπειτα από πρόταση της Συνέλευσης του Τμήματος. Σε περίπτωση διατμηματικού ή διδρυματικού Ξ.Π.Σ., η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση της Συγκλήτου του Α.Ε.Ι., το οποίο έχει αναλάβει τη διοικητική υποστήριξη του προγράμματος, κατόπιν πρότασης των Συνελεύσεων των συνεργαζόμενων Τμημάτων. Τα μέλη της Επιτροπής δεν λαμβάνουν καμία αποζημίωση για την άσκηση των διοικητικών καθηκόντων τους.

δ. ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

δα. εισηγείται στη Σύγκλητο την τροποποίηση της απόφασης της παρ. 2 του άρθρου 82, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικά με τη λειτουργία του Ξ.Π.Σ., για το οποίο αρμόδιο όργανο είναι η Σύγκλητος,

δβ. ορίζει από τα μέλη της τον Διευθυντή του προγράμματος και τον Αναπληρωτή του,

δγ. κατανέμει το διδακτικό έργο μεταξύ των διδασκόντων του Ξ.Π.Σ.,

δδ. καταρτίζει τον ετήσιο προϋπολογισμό του Ξ.Π.Σ.,

δε. εγκρίνει πάσης φύσεως δαπάνες για τη λειτουργία του Ξ.Π.Σ.,

δστ. διαπιστώνει την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης, προκειμένου να απονεμηθεί ο τίτλος του Ξ.Π.Σ.,

δζ. εγκρίνει τις μετακινήσεις του διδακτικού προσωπικού σε περίπτωση που αυτό δεν διαμένει μόνιμα στον τόπο διεξαγωγής του Ξ.Π.Σ.,

δη. ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα, η οποία σχετίζεται με την οργάνωση, διοίκηση και διαχείριση του προγράμματος.

3. Ο Διευθυντής του Προγράμματος (Διευθυντής)

α. ορίζεται από την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών με τον Αναπληρωτή του εκ των μελών της

β. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

βα. Προεδρεύει της Επιτροπής και συγκαλεί τις συνεδριάσεις της,

ββ. εισηγείται προς την Επιτροπή και τα λοιπά όργανα του Α.Ε.Ι. θέματα σχετικά με την αποτελεσματική λειτουργία του Ξ.Π.Σ.,

βγ. είναι Επιστημονικός Υπεύθυνος του προγράμματος σύμφωνα με το άρθρο 56 του ν. 4485/2017,

βδ. ασκεί οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα, η οποία ορίζεται στην απόφαση ίδρυσης του Ξ.Π.Σ. ή που εξουσιοδοτείται νομίμως να ασκεί από την Επιτροπή.

Ε. Διδακτικό προσωπικό (Άρθρο 84)

1. Το διδακτικό έργο του Ξ.Π.Σ. δύναται, να ανατεθεί κατόπιν απόφασης της Επιτροπής, στις ακόλουθες κατηγορίες:

α. μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) του οικείου Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι. με πρόσθετη απασχόληση πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών τους,

β. ομότιμους Καθηγητές ή αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι.,

γ. διδάσκοντες βάσει του άρθρου 5 του π.δ. 407/1980 (Α' 112),

δ. ακαδημαϊκούς υποτρόφους βάσει της παρ. 7 του άρθρου 29 του ν. 4009/2011 (Α' 195),

ε. επισκέπτες καθηγητές της παρ. 6 του άρθρου 16 του ν. 4009/2011,

στ. ερευνητές ερευνητικών κέντρων του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή ερευνητικών κέντρων της αλλοδαπής, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος και έχουν διδακτική εμπειρία και επαρκή επιστημονική, συγγραφική ή ερευνητική δραστηριότητα,

ζ. νέους επιστήμονες κατ' ελάχιστον κατόχους διδακτορικού διπλώματος, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Ξ.Π.Σ..

2. Η ανάθεση του διδακτικού έργου του Ξ.Π.Σ. πραγματοποιείται με απόφαση της Επιτροπής, ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή του Ξ.Π.Σ.. Ειδικότερες

προϋποθέσεις σχετικά με την ανάθεση του διδακτικού έργου δύναται να ορίζονται στην απόφαση ίδρυσης του Ξ.Π.Σ..

3. Όλες οι κατηγορίες διδακτικού προσωπικού δύναται να αμείβονται αποκλειστικά από τους πόρους του Ξ.Π.Σ.. Το ύψος της αμοιβής του διδακτικού προσωπικού καθορίζεται με απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών κατ' αντιστοιχία της αμοιβής των διδασκόντων του άρθρου 5 του π.δ. 407/1980 και του διδακτικού έργου, το οποίο ανατίθεται ανά περίπτωση.

Στ. Μετακινήσεις διδακτικού προσωπικού (Άρθρο 87)

Οι μετακινήσεις του διδακτικού προσωπικού του Ξ.Π.Σ., το οποίο δεν διαμένει μόνιμα στον τόπο διεξαγωγής του Ξ.Π.Σ., εγκρίνονται από την Επιτροπή της παρ. 3 του άρθρου 83. Οι δαπάνες μετακίνησης βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Ξ.Π.Σ. και καταβάλλονται στους μετακινούμενους μετά την προσκόμιση των σχετικών παραστατικών, σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαρ. Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94).

Ζ. Λοιπό προσωπικό (Άρθρο 85)

1. Για την υποστήριξη των αναγκών του Ξ.Π.Σ. δύναται να απασχολούνται οι εξής κατηγορίες προσωπικού:

α. τακτικό προσωπικό του Α.Ε.Ι. πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών του, όπως αυτές απορρέουν από την οργανική του θέση, με ανάθεση πρόσθετου έργου επ' αμοιβή, η εκτέλεση του οποίου εγκρίνεται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 64 του ν. 4485/2017 (Α' 114) κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής της παρ. 3 του άρθρου 83,

β. πρόσθετο προσωπικό, το οποίο επιλέγεται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 64 του ν. 4485/2017.

2. Η αμοιβή του προσωπικού της παρ. 1 βαρύνει αποκλειστικά τους πόρους του Ξ.Π.Σ.

Η. Πόροι, Διαχείριση από ΕΛΚΕ (Άρθρο 86 και 94 παρ.4 και 90 παρ.3)

1. Οι πόροι ενός Ξ.Π.Σ. μπορούν να προέρχονται από: α) τέλη φοίτησης, β) δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις, γ) κληροδοτήματα, δ) πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα, και ε) από ιδίους πόρους του οικείου Α.Ε.Ι..

2. Η διαχείριση των πόρων της παρ. 1 πραγματοποιείται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. του οικείου Α.Ε.Ι. ή του Α.Ε.Ι. το οποίο έχει αναλάβει τη διοικητική υποστήριξη του προγράμματος σε περίπτωση διδρυματικού προγράμματος. Με απόφαση της Συγκλήτου, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης του Ε.Λ.Κ.Ε., καθορίζεται το ποσοστό παρακράτησης της παρ. 5 του άρθρου 59 του ν. 4485/2017, ενιαία για όλα τα Ξ.Π.Σ. του Α.Ε.Ι..

3. Οι πόροι ενός Ξ.Π.Σ. χρησιμοποιούνται κατά προτεραιότητα για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών αυτού, και εφόσον υπάρχουν ταμειακά διαθέσιμα, αυτά δύναται να διατίθενται για την κάλυψη άλλων εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών αναγκών του Τμήματος ή των συνεργαζόμενων Τμημάτων του Ξ.Π.Σ..

4. Για την υποστήριξη των λειτουργικών αναγκών της Μονάδας υποστήριξης αλλοδαπών φοιτητών και των κοινών λειτουργικών αναγκών των Ξ.Π.Σ. του Α.Ε.Ι., με απόφαση της Συγκλήτου του οικείου Α.Ε.Ι., κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης του Ε.Λ.Κ.Ε. του οικείου Α.Ε.Ι., δύναται να δημιουργείται έργο από τους ίδιους πόρους του Ε.Λ.Κ.Ε. του οικείου Α.Ε.Ι. κατά την περ. β΄ της παρ. 6 του άρθρου 59 του ν. 4485/2017.(Άρθρο 94 παρ.4)
5. Η οικονομική διαχείριση των πόρων των θερινών προγραμμάτων σπουδών πραγματοποιείται μέσω του Ε.Λ.Κ.Ε. του Α.Ε.Ι.. (Άρθρο 90 παρ.3)

Θ. Μονάδα υποστήριξης αλλοδαπών φοιτητών (Άρθρο 93)

1. Σε κάθε Α.Ε.Ι. συστήνεται μονάδα με αντικείμενο την υποστήριξη των αλλοδαπών φοιτητών που εγγράφονται στα προγράμματα σπουδών του Α.Ε.Ι. και ειδικότερα την επικοινωνία με άλλους φορείς του Δημοσίου για θέματα σχετικά με τη διαμονή και την εγκατάστασή τους στην ημεδαπή.
2. Έως την έκδοση του Οργανισμού του οικείου Α.Ε.Ι., το επίπεδο, η δομή και η οργανωτική διάρθρωση της μονάδας της παρ. 1 ορίζονται με απόφαση της Συγκλήτου.
3. Η μονάδα δύναται να στελεχώνεται από τακτικό προσωπικό του Α.Ε.Ι. ή πρόσθετο προσωπικό. Η επιλογή του πρόσθετου προσωπικού πραγματοποιείται μέσω δημόσιας πρόσκλησης σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 64 του ν. 4485/2017.

Ι. Θερινά προγράμματα σπουδών (Άρθρο 90)

1. Τα Α.Ε.Ι. δύναται να διοργανώνουν θερινά προγράμματα σπουδών διάρκειας κατ' ελάχιστον δύο (2) εβδομάδων, τα οποία απευθύνονται σε φοιτητές ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής ή αλλοδαπής.
2. Τα θερινά προγράμματα σπουδών ιδρύονται με απόφαση της Συγκλήτου του Α.Ε.Ι. και δύναται να έχουν τέλη φοίτησης, το ύψος των οποίων ορίζεται στην απόφαση ίδρυσής τους. Στην ίδια απόφαση ορίζονται θέματα σχετικά με τη λειτουργία του θερινού προγράμματος σπουδών, τη διαδικασία εγγραφής των φοιτητών, το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, τις πιστωτικές μονάδες τις οποίες δύναται να χορηγούνται, τη γλώσσα διοργάνωσης, η οποία δύναται να είναι άλλη πλην της ελληνικής, και άλλες λεπτομέρειες.

Κ. Ταχεία διαδικασία χορήγησης αδειών διαμονής για λόγους σπουδών (Άρθρο 94)

Το άρθρο 37 του ν. 4251/2014 (Α΄ 80) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 37

Ταχεία διαδικασία χορήγησης αδειών διαμονή σε φοιτητές α΄, β΄ και γ΄ κύκλου σπουδών των Α.Ε.Ι.

1. Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) της χώρας, τα οποία προσφέρουν προγράμματα σπουδών πρώτου, δεύτερου και τρίτου κύκλου, δύναται να συνάπτουν τριμερείς συμβάσεις με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου και την

Αποκεντρωμένη Διοίκηση, στη χωρική αρμοδιότητα της οποίας εδρεύει το Α.Ε.Ι. για τη θέσπιση διαδικασίας ταχείας χορήγησης αδειών διαμονής σε φοιτητές, πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι γίνονται δεκτοί στα προγράμματα σπουδών τους και εισέρχονται στην Ελλάδα με εθνική θεώρηση εισόδου για σπουδές, υπό τους εξής όρους:

- α.** Η υποχρεωτική διάρκεια σπουδών είναι κατ' ελάχιστον: αα) τριετής για προγράμματα πρώτου κύκλου, αβ) ετήσια για προγράμματα δεύτερου κύκλου και αγ) τριετής για προγράμματα τρίτου κύκλου,
- β.** πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 32 και 33 για τη χορήγηση αδειών διαμονής στο πλαίσιο τέτοιων συμβάσεων.

Η σύμβαση της παρούσας παραγράφου δύναται να αφορά το σύνολο ή μέρος των προγραμμάτων σπουδών του οικείου Α.Ε.Ι., τα οποία κάνουν δεκτούς, ως φοιτητές, πολίτες τρίτων χωρών.

2. Κατά τη σύναψη των συμβάσεων της παρ. 1, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου εκπροσωπείται από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής της Γενικής Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής, η κατά τόπο αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση εκπροσωπείται από τον Συντονιστή της, και το Α.Ε.Ι. από τον νόμιμο εκπρόσωπό του.

3. Στις συμβάσεις της παρ. 1, ορίζονται κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

α. ο αριθμός των προγραμμάτων σπουδών, τα οποία προσφέρονται από το οικείο Α.Ε.Ι. και στα οποία δύναται να εισαχθούν πολίτες τρίτων χωρών,

β. ο τίτλος και η απόφαση ίδρυσης κάθε προγράμματος σπουδών,

γ. ο ανώτατος αριθμός εισακτέων ανά πρόγραμμα σπουδών και ακαδημαϊκό έτος,

δ. η υπηρεσία του οικείου Α.Ε.Ι., η οποία έχει ως αρμοδιότητα την προετοιμασία του πλήρους φακέλου, ο οποίος περιλαμβάνει την αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής λόγω σπουδών και τα απαραίτητα δικαιολογητικά για κάθε πολίτη τρίτης χώρας, ο οποίος έχει γίνει δεκτός σε πρόγραμμα σπουδών του Α.Ε.Ι.,

ε. οι ειδικοί λόγοι οι οποίοι συντρέχουν για τη σύναψη της σύμβασης, η διάρκεια ισχύος της σύμβασης και η δυνατότητα ανανέωσης της, καθώς επίσης και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών.

4. Η αίτηση χορήγησης της άδειας διαμονής του παρόντος υποβάλλεται, με μέριμνα του οικείου Α.Ε.Ι. προς την αρμόδια υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 8, και συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση της άδειας διαμονής, όπως αυτά ορίζονται στην απόφαση της παρ. 1 του άρθρου 136.

5. Η άδεια διαμονής του παρόντος χορηγείται με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, το αργότερο εντός προθεσμίας σαράντα (40) ημερών από την ημερομηνία υποβολής πλήρους φακέλου δικαιολογητικών και λήψης των

απαιτούμενων βιομετρικών στοιχείων, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 1 του ν. 4018/2011.

6. Η άδεια διαμονής του παρόντος έχει ισχύ ισόχρονη με την ανώτατη διάρκεια φοίτησης του προγράμματος σπουδών, στο οποίο έχει γίνει δεκτός ο πολίτης τρίτης χώρας. Εφόσον υφίσταται ανάγκη ανανέωσης για την ολοκλήρωση των σπουδών του πολίτη τρίτης χώρας, η άδεια διαμονής δύναται να ανανεώνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 34 στο πλαίσιο της ταχύρρυθμης διαδικασίας του παρόντος άρθρου. Η υποχρέωση υποβολής των στοιχείων της περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 34 προς την αρμόδια υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης βαρύνει το οικείο Α.Ε.Ι..
7. Μετά τη σύναψη της σύμβασης της παρ. 1, το Α.Ε.Ι. ενημερώνει με κάθε πρόσφορο μέσο, τις ελληνικές προξενικές αρχές τρίτων χωρών από τις οποίες επιθυμούν να εισέλθουν πολίτες προκειμένου να εγγραφούν σε προγράμματα σπουδών του οικείου Α.Ε.Ι., για την ισχύουσα σύμβαση και τους όρους διαδικασίας ταχείας χορήγησης αδειών διαμονής για πολίτες τρίτων χωρών.
8. Με απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων και Μετανάστευσης και Ασύλου ρυθμίζονται τυχόν θέματα σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ιδίως ως προς το περιεχόμενο της σύμβασης για τη διαδικασία ταχείας χορήγησης αδειών διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι έχουν γίνει δεκτοί να φοιτήσουν σε προγράμματα σπουδών των Α.Ε.Ι., καθώς και κάθε άλλο διαδικαστικό θέμα.

Νόμος 4763/2020 (ΦΕΚ Α΄254)

Κατατακτήριες εξετάσεις για αποφοίτους ΙΕΚ και του Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας επιπέδου 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων

- Αναμένεται Απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, όπου θα καθορίζεται κάθε ειδικότερο θέμα, σχετικά με τη διαδικασία των κατατάξεων των αποφοίτων Ι.Ε.Κ. και Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας, όπως ορίζει το άρθρο 43. (άρθρο 44 παρ.5)
- Απαιτείται απόφαση της Συγκλήτου του Α.Ε.Ι., η οποία εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος, όπου θα καθορίζονται:
 - α. τα διπλώματα επαγγελματικής ειδικότητας και εκπαίδευσης, τα οποία θεωρούνται συναφή με αυτά του προγράμματος σπουδών α΄ κύκλου του τμήματος υποδοχής για την κατάταξη των αποφοίτων Ι.Ε.Κ., καθώς και του Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 43,
 - β. ο ανώτατος αριθμός αποφοίτων Ι.Ε.Κ. και Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας, που μπορούν να καταταχθούν ανά πρόγραμμα σπουδών α΄ κύκλου τμήματος Α.Ε.Ι., ο οποίος προσδιορίζεται σε ποσοστό επί του ετήσιου αριθμού των εισακτέων του τμήματος, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5%. Αν ο αριθμός που προκύπτει, έχει δεκαδικά ψηφία, στρογγυλοποιείται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς την αμέσως πλησιέστερη ακέραιη μονάδα. Αν τα δεκαδικά ψηφία είναι ακριβώς το μισό της μονάδας, η στρογγυλοποίηση γίνεται προς τα πάνω προς την αμέσως επόμενη ακέραιη μονάδα. (άρθρο 44 παρ.7)

Ποιους περιλαμβάνει η διάταξη (άρθρο 43 παρ.1 και 2)

1. Απόφοιτοι των Ι.Ε.Κ., καθώς και του Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας, που ύστερα από επιτυχή εξέταση πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης κατέχουν Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου πέντε (5) του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων ή ισότιμο τίτλο, δύνανται να κατατάσσονται σε τμήματα Α.Ε.Ι. συναφούς ειδικότητας με αυτήν του ανωτέρω διπλώματος.
2. Οι ως άνω κάτοχοι Διπλώματος Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου πέντε (5) του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, προ της εγγραφής τους στο Ι.Ε.Κ. πρέπει απαραίτητως να είναι και κάτοχοι Απολυτηρίου Λυκείου.

Τρόπος επιλογής (άρθρο 43 παρ 3)

3. Η επιλογή των υποψήφιων για κατάταξη αποφοίτων Ι.Ε.Κ. και Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας γίνεται αποκλειστικά με κατατακτήριες εξετάσεις, που διενεργούνται με την επιμέλεια του Α.Ε.Ι. κατά τον ίδιο χρόνο και τόπο με τις κατατακτήριες εξετάσεις του άρθρου 15 του ν. 3404/2005 (Α΄ 260) και αφορούν εξέταση με θέματα ανάπτυξης σε τρία (3) μαθήματα του προγράμματος σπουδών του τμήματος υποδοχής. Στην επιλογή των υποψηφίων με εξετάσεις πρέπει να διασφαλίζονται η διαφάνεια και το αδιάβλητο της διαδικασίας. Η σειρά επιτυχίας

των υποψηφίων καθορίζεται από το άθροισμα της βαθμολογίας όλων των μαθημάτων που εξετάζονται. Στη σειρά αυτήν περιλαμβάνονται όσοι έχουν συγκεντρώσει συνολική βαθμολογία τουλάχιστον τριάντα (30) μονάδες και με την προϋπόθεση ότι έχουν συγκεντρώσει δέκα (10) μονάδες τουλάχιστον σε καθένα από τα τρία (3) μαθήματα. Η κατάταξη γίνεται κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας μέχρι να καλυφθεί το προβλεπόμενο ποσοστό.

4. Με απόφαση της Συνέλευσης του τμήματος υποδοχής, οι υποψήφιοι που κατατάσσονται μπορούν να απαλλαγούν, ύστερα από αίτησή τους, της υποχρέωσης εγγραφής και παρακολούθησης της διδασκαλίας των μαθημάτων προγράμματος σπουδών, υποχρεωτικών και υποχρεωτικής ή ελεύθερης επιλογής, το περιεχόμενο των οποίων είχαν διδαχθεί πλήρως ή επαρκώς στην ειδικότητα Ι.Ε.Κ. ή Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας προέλευσης, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να απαλλαγούν από την υποχρέωση εξέτασης σε αυτά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο πρόγραμμα σπουδών. Από την υποχρέωση εξέτασης εξαιρούνται τα μαθήματα, στα οποία εξετάστηκαν για την κατάταξή τους.
5. Οι κατατακτήριες εξετάσεις για τους αποφοίτους Ι.Ε.Κ. και Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας διέπονται αποκλειστικά από τις διατάξεις του παρόντος. Δεν εφαρμόζονται το άρθρο 15 του ν. 3404/2005 και η υπό στοιχεία Φ2/121871/Β3/3-11-2005 απόφαση της Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 1517).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΝΟΜΟΣ 4485/2017

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 30-Γενικές διατάξεις

1. Ο δεύτερος κύκλος σπουδών της ανώτατης εκπαίδευσης συνίσταται στην παρακολούθηση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), το οποίο ολοκληρώνεται με την απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.). Τα Π.Μ.Σ. εντάσσονται στο στρατηγικό σχεδιασμό των Α.Ε.Ι., διέπονται από επιστημονική συνοχή και αποσκοπούν:
 - α) στην περαιτέρω προαγωγή της γνώσης, την ανάπτυξη της έρευνας και των τεχνών, καθώς και την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, ερευνητικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας,
 - β) στην υψηλού επιπέδου εξειδίκευση των πτυχιούχων σε θεωρητικές και εφαρμοσμένες περιοχές συγκεκριμένων γνωστικών κλάδων, ειδικές θεματικές ενότητες ή επιμέρους κλάδους των γνωστικών αντικειμένων του πρώτου κύκλου σπουδών των οικείων Τμημάτων.
2. Τα Α.Ε.Ι. έχουν την ευθύνη για την ίδρυση, τη λειτουργία και την οικονομική διαχείριση των Π.Μ.Σ..
3. Π.Μ.Σ. οργανώνονται και λειτουργούν σε αυτοδύναμα Τμήματα που παρέχουν σπουδές πρώτου κύκλου. Μη αυτοδύναμα Τμήματα των Α.Ε.Ι. μπορεί να συμμετέχουν σε διατμηματικά ή διδρυματικά Π.Μ.Σ. μόνο σε συνεργασία με αυτοδύναμα Τμήματα, σύμφωνα με το άρθρο 43. Σε κάθε περίπτωση, απαγορεύεται η διδασκαλία μαθημάτων με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε ποσοστό μεγαλύτερο του τριάντα πέντε τοις εκατό (35%), σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, που προβλέπεται στο άρθρο 45. Ειδικά για το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου δεν υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) [\(όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 17 ΝΟΜΟΣ 4559/2018 με ισχύ την 3/8/2018\)](#).
4. Ο τρίτος κύκλος σπουδών περιλαμβάνει την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής και ολοκληρώνεται με την απονομή διδακτορικού τίτλου. Ο τρίτος κύκλος σπουδών οργανώνεται σε Τμήματα Πανεπιστημίων, αυτοδύναμα ή μη, και οι διδακτορικοί τίτλοι απονέμονται από το Πανεπιστήμιο στο οποίο ανήκει το Τμήμα. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων καθορίζονται τα κριτήρια και οι διαδικασίες για την οργάνωση διδακτορικών σπουδών από Τμήματα των Τ.Ε.Ι., βάσει

εισήγησης Επιτροπής, την οποία συστήνει και συγκροτεί ο Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποτελούμενη από καθηγητές Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι..

5. Το Πρυτανικό Συμβούλιο του οικείου Ιδρύματος έχει την ευθύνη της τήρησης του νόμου, σε ό,τι αφορά στην οργάνωση και λειτουργία των Π.Μ.Σ. και την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών, του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών, που προβλέπεται στο άρθρο 45.

Άρθρο 31-Όργανα διοίκησης των Π.Μ.Σ. και των Διδακτορικών Σπουδών

1. Αρμόδια όργανα για την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των Π.Μ.Σ. και την οργάνωση των διδακτορικών σπουδών είναι:

- α) η Σύγκλητος του Ιδρύματος,
- β) η Συνέλευση του Τμήματος ή η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή σε περίπτωση διατμηματικού Π.Μ.Σ. και η Ειδική Διδρυματική Επιτροπή σε περίπτωση διδρυματικού Π.Μ.Σ., σύμφωνα με το άρθρο 43,
- γ) η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ.,
- δ) η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών,
- ε) ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ..

2. Η Σύγκλητος είναι το αρμόδιο όργανο για τα θέματα ακαδημαϊκού, διοικητικού, οργανωτικού και οικονομικού χαρακτήρα των Π.Μ.Σ.. Επίσης, η Σύγκλητος ασκεί όλες αρμοδιότητες σχετικά με τα Π.Μ.Σ. δεν ανατίθενται από το νόμο ειδικώς σε άλλα όργανα.

3. Η Συνέλευση του οικείου Τμήματος έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- α) εισηγείται στη Σύγκλητο δια της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών της παραγράφου 5 του άρθρου 32 για την αναγκαιότητα ίδρυσης Π.Μ.Σ., σύμφωνα με το άρθρο 32,
- β) ορίζει τα μέλη των Σ.Ε.,
- γ) κατανέμει το διδακτικό έργο μεταξύ των διδασκόντων του Π.Μ.Σ.,
- δ) συγκροτεί επιτροπές επιλογής ή εξέτασης των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών ή διδασκόντων,
- ε) διαπιστώνει την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης προκειμένου να απονεμηθεί το Δ.Μ.Σ.,
- στ) ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου.

4. Σε περίπτωση διατμηματικού ή διδρυματικού Π.Μ.Σ., ή σε περίπτωση εκπόνησης διδακτορικών διατριβών με συνεπίβλεψη, τις αρμοδιότητες της Συνέλευσης του Τμήματος ασκεί η Ειδική Διατμηματική ή Διδρυματική Επιτροπή, οι οποίες συγκροτούνται από μέλη Δ.Ε.Π. των συνεργαζόμενων Τμημάτων που εκλέγονται από τη Συνέλευση κάθε Τμήματος, ερευνητές που υποδεικνύονται από το συνεργαζόμενο

ερευνητικό φορέα, κατ' αναλογία του αριθμού των διδασκόντων τους στο Π.Μ.Σ. για διετή θητεία, καθώς και δύο εκπροσώπους των φοιτητών του μεταπτυχιακού προγράμματος, που εκλέγονται από τους φοιτητές του οικείου μεταπτυχιακού προγράμματος, για ετήσια θητεία. Η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή είναι επταμελής και η Ειδική Διδρυματική Επιτροπή είναι εννεαμελής. Ο Πρόεδρος της, όπως και ο Διευθυντής του Προγράμματος, προέρχονται από το Τμήμα που έχει τη διοικητική στήριξη του προγράμματος και σε περίπτωση συνεργασίας αυτοδύναμων και μη αυτοδύναμων Τμημάτων ή άλλων ερευνητικών φορέων, από το αυτοδύναμο Τμήμα. Σε ειδικές περιπτώσεις που επιβάλλεται για την εύρυθμη λειτουργία του Π.Μ.Σ., ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση της Ειδικής Διατμηματικής ή Διδρυματικής Επιτροπής, Πρόεδρος ή/και Διευθυντής αναλαμβάνει μέλος Δ.Ε.Π. από άλλο Τμήμα από αυτό που έχει τη διοικητική στήριξη του Π.Μ.Σ., ακόμη και από το μη αυτοδύναμο Τμήμα.

5. Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ. απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, οι οποίοι έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Η θητεία του Προέδρου της Σ.Ε. μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η Σ.Ε. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και το συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος.
6. Η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών συστήνεται σε κάθε Ίδρυμα, αποτελείται από τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων, ο οποίος εκτελεί χρέη προέδρου και τους Κοσμήτορες του οικείου Ιδρύματος ως μέλη και έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 32. Ειδικά σε Α.Ε.Ι. με μία Σχολή δεν συστήνεται Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών ([όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.6 Άρθρο 19 ΝΟΜΟΣ 4521/2018 με ισχύ την 2/3/2018](#)).
7. Τα μέλη των ανωτέρω Επιτροπών δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβής ή αποζημίωσης για τη συμμετοχή τους σε αυτές.
8. Ο Διευθυντής κάθε Π.Μ.Σ. είναι μέλος της Σ.Ε. και ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος για διετή θητεία. Προεδρεύει της Σ.Ε., είναι μέλος Δ.Ε.Π. πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, είναι του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. και ασκεί τα καθήκοντα που ορίζονται στο παρόν Κεφάλαιο και στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών. Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά στην αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντής.

Άρθρο 32-Ίδρυση Π.Μ.Σ.

1. Τα Π.Μ.Σ. ιδρύονται με απόφαση της Συγκλήτου, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την απόφαση ίδρυσης καθορίζονται ο τίτλος του προγράμματος και του απονεμόμενου διπλώματος, οι ειδικεύσεις, το Τμήμα που το οργανώνει, το γνωστικό αντικείμενο, η γλώσσα διεξαγωγής του προγράμματος, η διάρκεια φοίτησης, οι

πιστωτικές μονάδες, η διάρκεια της λειτουργίας του, καθώς και τα τυχόν τέλη φοίτησης.

2. Η Συνέλευση του Τμήματος εισηγείται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της. Στην εισήγηση εκτίθενται αναλυτικά:

- α)** ο τίτλος, το γνωστικό αντικείμενο και ο σκοπός του προγράμματος,
- β)** οι κατηγορίες των πτυχιούχων που γίνονται δεκτοί,
- γ)** η χρονική διάρκεια φοίτησης για τη χορήγηση του τίτλου,
- δ)** οι ειδικεύσεις που τυχόν έχει το πρόγραμμα, οι οποίες δεν μπορεί να είναι περισσότερες από τρεις
- ε)** το ενδεικτικό πρόγραμμα, ανά ειδίκευση αν υπάρχουν περισσότερες ειδικεύσεις, των θεωρητικών, εργαστηριακών, καλλιτεχνικών ή κλινικών μαθημάτων, στο οποίο περιλαμβάνεται και η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας, οι πρακτικές ασκήσεις και κάθε άλλου είδους ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καθώς και οι αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες,
- στ)** η γλώσσα διδασκαλίας και εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, η οποία μπορεί να είναι διάφορη της ελληνικής,
- ζ)** ο αριθμός των μεταπτυχιακών φοιτητών, η) οι δυνατότητες και οι ανάγκες του οικείου Τμήματος σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή για την απρόσκοπτη λειτουργία του προγράμματος,
- θ)** τον αναλυτικό προϋπολογισμό, συμπεριλαμβανομένου του αναλυτικού λειτουργικού κόστους του προγράμματος, τις πηγές χρηματοδότησης και τους εν γένει πόρους της λειτουργίας του,
- ι)** η ειδική αιτιολόγηση της τυχόν ανάγκης επιβολής τέλους φοίτησης, καθώς και του ύψους του τέλους αυτού σε αναλογία προς τις πάσης φύσεως παροχές προς τους φοιτητές,
- ια)** η χρονική διάρκεια λειτουργίας του προγράμματος.

3. Η εισήγηση συνοδεύεται από:

- α)** μελέτη σκοπιμότητας, στην οποία εκτίθενται αναλυτικά οι επιστημονικοί, επιστημολογικοί και κοινωνικοί λόγοι που καθιστούν αναγκαία και σημαντική τη λειτουργία του Π.Μ.Σ., η συνάφεια του Π.Μ.Σ. με το αντικείμενο του πρώτου κύκλου σπουδών του Τμήματος, η επιστημονική επάρκεια των διδασκόντων ως προς το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, με ανάλογο ερευνητικό και δημοσιευμένο έργο, ο βαθμός σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα, καθώς και οι στόχοι του Π.Μ.Σ. και τα κριτήρια βάσει των οποίων θα αξιολογηθεί σύμφωνα με το άρθρο 44
- β)** αναλυτικό προϋπολογισμό λειτουργίας κατ' έτος και για πέντε (5) συνεχή έτη, καθώς και έκθεση βιωσιμότητας του προγράμματος, ο ακριβής τρόπος κατάρτισης

των οποίων ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,

- γ)** έκθεση του οικείου Τμήματος, από την οποία προκύπτει η ύπαρξη της βασικής υποδομής και του αναγκαίου εξοπλισμού για τη λειτουργία του προγράμματος, καθώς και ειδική αιτιολόγηση ως το προς το ποσοστό της τυχόν εξ αποστάσεως διδασκαλίας σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 30.
- 4.** Αν το ένα τρίτο (1/3) των μελών Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος θεωρεί ότι το τέλος φοίτησης που ορίζεται στην εισήγηση είναι υψηλό, ζητά να καταχωριστούν οι ειδικά αιτιολογημένες αντιρρήσεις του στην εισήγηση προς τη Σύγκλητο, η οποία και αποφαίνεται αιτιολογώντας την απόφασή της.
- 5.** Η εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος διαβιβάζεται στη Σύγκλητο δια της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ιδρύματος. Αν η Επιτροπή κρίνει την εισήγηση ελλιπή, διαφωνεί ως προς το περιεχόμενο των στοιχείων των παραγράφων 2 και 3, καθώς και αν διαπιστώνει αλληλοεπικάλυψη των γνωστικών αντικειμένων που τα Π.Μ.Σ. του Ιδρύματος θεραπεύουν, αναπέμπει εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών την εισήγηση στη Συνέλευση του Τμήματος με αιτιολογημένη απόφασή της. Το Τμήμα αφού λάβει υπόψη τις υποδείξεις της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών, υποβάλλει εκ νέου σε αυτήν, την εισήγησή του. Αν, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών, για δεύτερη φορά η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν κάνει αποδεκτή την εισήγηση, το Τμήμα μπορεί να υποβάλει απευθείας την εισήγησή του στη Σύγκλητο.
- 6.** Η απόφαση ίδρυσης του Π.Μ.Σ., προτού δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, κοινοποιείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, μαζί με την εισήγηση της παραγράφου 2 και τα συνοδευτικά αυτής έγγραφα της παραγράφου 3. Αν ο Υπουργός διαπιστώσει ότι:
- α)** υπάρχει πρόδηλη δυσαναλογία μεταξύ των τελών φοίτησης και των παροχών προς τους φοιτητές, ή
- β)** το ύψος των τελών φοίτησης είναι τέτοιο που καθιστά αδύνατη ή δυσχερή τη συμμετοχή σε Π.Μ.Σ. φοιτητών περιορισμένης εισοδηματικής ικανότητας παραβιάζοντας τη γενική ελευθερία πρόσβασης στην παιδεία ή
- γ)** δεν είναι επαρκώς δικαιολογημένο το λειτουργικό κόστος του προγράμματος, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 37, αναπέμπει με ειδική αιτιολογία την απόφαση στη Σύγκλητο. Αν ο Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων δεν αναπέμψει μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την επομένη της κοινοποίησης σε αυτόν, ο Πρύτανης δημοσιεύει την απόφαση της Συγκλήτου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και ενημερώνει ταυτοχρόνως τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, προκειμένου η απόφαση ίδρυσης να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου. Σε περίπτωση αναπομπής η Σύγκλητος διαβιβάζει την απόφαση στη Συνέλευση του Τμήματος, προκειμένου να τροποποιήσει την εισήγηση, σύμφωνα με τις υποδείξεις του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Κατ' εξαίρεση, οι αποφάσεις ίδρυσης Π.Μ.Σ. που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης, δημοσιεύονται από τον Πρύτανη χωρίς να τηρείται η διαδικασία των προηγούμενων εδαφίων και κοινοποιούνται στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων για να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του Υπουργείου (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.7 Άρθρο 19 ΝΟΜΟΣ 4521/2018 με ισχύ την 2/3/2018).

7. Προκειμένου ο Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων να κρίνει για την αναπομπή σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου, ζητά τη σύμφωνη γνώμη εννεαμελούς επιτροπής που συγκροτείται με απόφασή του και αποτελείται από τα εξής μέλη:

α) τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, ως Πρόεδρο,

β) τρεις (3) Πρυτάνεις ή Αντιπρυτάνεις,

γ) τον Πρόεδρο του Εθνικού Συμβουλίου Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (Ε.Σ.Ε.Κ.Α.Α.Δ.),

δ) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Ανώτατης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,

ε) τρεις (3) Εμπειρογνώμονες.

Τα μέλη των περιπτώσεων β' και ε' επιλέγονται από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Τα μέλη της επιτροπής δεν λαμβάνουν για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή κανενός είδους αμοιβή ή αποζημίωση.

8. Κάθε πέντε (5) έτη η έκθεση αξιολόγησης της παραγράφου 6 του άρθρου 44 κατατίθεται στη Σύγκλητο, η οποία συνεκτιμώντας την έκθεση αυτή, καθώς και τα σχετικά με το Π.Μ.Σ. αποτελέσματα των διαδικασιών εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, καθώς και διασφάλισης και πιστοποίησης της ποιότητας του ν. 4009/2011 αποφασίζει αν θα συνεχιστεί ή όχι η λειτουργία του Π.Μ.Σ.. Η σχετική απόφαση κοινοποιείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Άρθρο 33-Διάρκεια φοίτησης και πιστωτικές μονάδες

1. Η κανονική διάρκεια φοίτησης σε Π.Μ.Σ. είναι κατ' ελάχιστο δύο (2) εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος που απαιτείται για την τυχόν εκπόνηση και υποβολή προς κρίση διπλωματικής εργασίας. Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών καθορίζεται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.

2. Στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 45, μπορεί να προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης για εργαζόμενους φοιτητές, και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, που ρητά ορίζονται στον οικείο Κανονισμό, και για μη εργαζόμενους φοιτητές, η διάρκεια της οποίας δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της κατά την παράγραφο 1 διάρκειας φοίτησης.

3. Στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών μπορεί να παρέχεται και η δυνατότητα προσωρινής αναστολής των σπουδών, που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα, καθώς και παράτασης, η οποία δεν υπερβαίνει το ήμισυ της κανονικής

διάρκειας φοίτησης του Π.Μ.Σ.. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.3 Άρθρο 42 ΝΟΜΟΣ 4521/2018 με ισχύ την 2/3/2018).

4. Το πρόγραμμα αρχίζει το χειμερινό ή το εαρινό εξάμηνο.
5. Τα μαθήματα κάθε Π.Μ.Σ. αντιστοιχούν κατ' ελάχιστο σε εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες.

Άρθρο 34-Επιλογή, δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταπτυχιακών φοιτητών

1. Στα Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του πρώτου κύκλου σπουδών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής. Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου και τις προβλέψεις του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.
2. Προϋπόθεση για την επιλογή αποτελεί η επαρκής γνώση μίας τουλάχιστον γλώσσας πέραν της γλώσσας διεξαγωγής του Π.Μ.Σ.. Το επίπεδο γλωσσομάθειας που απαιτείται, τα ακαδημαϊκά κριτήρια που συνεκτιμώνται για την επιλογή ή η σχετική διαδικασία εξέτασης ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών. Στα ακαδημαϊκά κριτήρια περιλαμβάνονται ιδίως ο βαθμός του πτυχίου, η βαθμολογία στα μαθήματα που είναι σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ., η επίδοση σε διπλωματική εργασία, όπου αυτή προβλέπεται στον πρώτο κύκλο σπουδών, καθώς και η σχετική ερευνητική ή επαγγελματική δραστηριότητα του υποψηφίου.
3. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών έως και τη λήξη τυχόν χορηγηθείσας παράτασης φοίτησης, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Τα Ιδρύματα υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.3 Άρθρο 42 ΝΟΜΟΣ 4521/2018 με ισχύ την 2/3/2018).
4. Αν το Π.Μ.Σ. περιλαμβάνει την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας, η Συντονιστική Επιτροπή ύστερα από αίτηση του υποψηφίου, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων. Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής.
5. Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδικτυακό τόπο της οικείας Σχολής.
6. Αν ο μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών Δ.Ε.Π. της Σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές

γνωστικό αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδάσκων.

7. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80). Η αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά υποβάλλονται στον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. από το Τμήμα του Α.Ε.Ι. που οργανώνει το Π.Μ.Σ. Ο Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. αποφαινεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα (60) ημερών από την υποβολή πλήρους φακέλου (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.5 Άρθρο 101 ΝΟΜΟΣ 4547/2018 με ισχύ την 12-6-2018).
8. Τα μέλη των κατηγοριών Ε.Ε.Π., καθώς και Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. που πληρούν τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, μπορούν μετά από αίτησή τους να εγγραφούν ως υπεράριθμοι, και μόνο ένας κατ' έτος και ανά Π.Μ.Σ., σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 45, μόνο σε Π.Μ.Σ. που οργανώνεται σε Τμήμα του Ιδρύματος όπου υπηρετούν, το οποίο είναι συναφές με το αντικείμενο του τίτλου σπουδών και του έργου που επιτελούν στο οικείο ίδρυμα.

Άρθρο 35-Δωρεάν φοίτηση υποτροφίες

1. Τα Α.Ε.Ι. διασφαλίζουν την πρόσβαση στο δεύτερο κύκλο σπουδών των φοιτητών που πληρούν τα ακαδημαϊκά κριτήρια εισαγωγής, ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση.
2. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης, όπου αυτά προβλέπονται, οι φοιτητές Π.Μ.Σ., των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο Π.Μ.Σ.. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο Π.Μ.Σ.. Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ορίζεται κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή των προηγούμενων εδαφίων. Με όμοια απόφαση διαπιστώνεται κατ' έτος το ποσό που αντιστοιχεί στο εθνικό διάμεσο διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα (το ατομικό και το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του οικογενειακού), σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ.. Για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου λαμβάνονται υπόψη, από την Επιτροπή που συγκροτείται δυνάμει της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 31, τα εισοδήματα του τελευταίου φορολογικού έτους, για το οποίο κατά το χρόνο της επιλογής στο Π.Μ.Σ. έχει ολοκληρωθεί η εκκαθάριση φόρου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

3. Η αίτηση για απαλλαγή από τα τέλη φοίτησης υποβάλλεται ύστερα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής των φοιτητών των Π.Μ.Σ.. Η οικονομική κατάσταση υποψηφίου σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί λόγο μη επιλογής σε Π.Μ.Σ.. Όσοι λαμβάνουν υποτροφία από άλλη πηγή, δεν δικαιούνται απαλλαγής.
4. Σε κάθε περίπτωση, τα Ιδρύματα χορηγούν υποτροφίες σε φοιτητές βάσει ακαδημαϊκών κριτηρίων, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.
5. Η παράβαση από τα αρμόδια για την επιλογή των φοιτητών όργανα των διατάξεων των παραγράφων 1 έως 3 και των σχετικών προβλέψεων του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών συνιστά βαρύτατο πειθαρχικό παράπτωμα, που επισύρει την πειθαρχική ποινή της προσωρινής ή οριστικής απόλυσης, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο π.δ. 160/2008 (Α' 220).

Άρθρο 36-Διδακτικό προσωπικό

1. Οι διδάσκοντες σε Π.Μ.Σ. προέρχονται κατά εξήντα τοις εκατό (60%) τουλάχιστον από μέλη Δ.Ε.Π. και Ε.Ε.Π., Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., ή αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος ή διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112) ή το άρθρο 19 του ν. 1404/1983 (Α' 173) ή την παρ. 7 του άρθρου 29 του ν. 4009/2011. Σε περίπτωση διατμηματικού Π.Μ.Σ., τουλάχιστον το ογδόντα τοις εκατό (80%) των διδασκόντων προέρχεται από μέλη Δ.Ε.Π. και Ε.Ε.Π., Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., ή διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112) ή το άρθρο 19 του ν. 1404/1983 (Α' 173) ή την παρ. 7 του άρθρου 29 του ν. 4009/2011, ή αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. των συνεργαζόμενων Τμημάτων. Όλοι οι διδάσκοντες πρέπει να είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, εκτός αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Η Συνέλευση του Τμήματος μπορεί να αναθέτει μη αυτοδύναμη διδασκαλία μέρους μαθήματος ή σεμιναρίου ή εργαστηρίου σε μη κατόχους διδακτορικού διπλώματος υπό την επίβλεψη άλλου μέλους Δ.Ε.Π. διδάσκοντος του Π.Μ.Σ., υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται η αναλογία διδασκόντων του πρώτου εδαφίου και ότι οι αναθέσεις τους παρόντος δεν ξεπερνούν συνολικά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) των συνολικών ωρών διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων ή εργαστηρίων, αντίστοιχα, του Π.Μ.Σ. ([όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.3 Άρθρο 242 ΝΟΜΟΣ 4610/2019 με ισχύ την 7/5/2019](#)).
2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, η Συνέλευση του Τμήματος αξιολογεί τις ανάγκες του Π.Μ.Σ. σε διδακτικό προσωπικό και, εφόσον τα υφιστάμενα μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. και οι διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112) ή το άρθρο 19 του ν. 1404/1983 (Α' 173) ή την παρ. 7 του άρθρου 29 του ν. 4009/2011, δεν επαρκούν, με αιτιολογημένη απόφασή της αποφασίζει την ανάθεση διδακτικού έργου σε μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Τμημάτων του ιδίου Α.Ε.Ι ή την πρόσκληση μελών Δ.Ε.Π. άλλων Α.Ε.Ι ή ερευνητών από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258), συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της

Ακαδημίας Αθηνών ή νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις.

3. Προϋπόθεση για την αμοιβή μέλους Δ.Ε.Π. για τη συμμετοχή του σε Π.Μ.Σ., με τη μορφή μαθήματος, σεμιναρίου ή εργαστηρίου, αποτελεί η διδασκαλία χωρίς αμοιβή, επιπλέον των νομίμων υποχρεώσεων του, ενός μαθήματος, σεμιναρίου ή εργαστηρίου, αντίστοιχα, σε τουλάχιστον ένα Π.Μ.Σ. του Τμήματός του ή άλλου Τμήματος του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι., εφόσον στο Τμήμα του δεν λειτουργεί Π.Μ.Σ.. Η αμειβόμενη και η χωρίς αμοιβή διδασκαλία είναι ίσης διάρκειας και παρέχονται μέσα στο ίδιο ή άλλο ακαδημαϊκό εξάμηνο, σε κάθε, όμως, περίπτωση μέσα στο ίδιο ακαδημαϊκό έτος. [Όπως καταργήθηκε με το Άρθρο 171 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΝΟΜΟΣ 4635/2019 με ισχύ την 30/10/2019](#)
4. Η συμμετοχή σε Π.Μ.Σ. σε καμία περίπτωση δεν συνιστά επιχειρηματική δραστηριότητα ή άσκηση ελευθέριου επαγγέλματος κατά την έννοια της περίπτωσης θ΄ της παρ. 2 του άρθρου 23 του ν. 4009/2011 και του άρθρου 99 του ν. 4310/2014 (Α΄ 258) [\(όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 171 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΝΟΜΟΣ 4635/2019 με ισχύ την 30/10/2019\)](#).
5. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, η οποία λαμβάνεται ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή του Π.Μ.Σ., καλούνται από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, ως επισκέπτες, καταξιωμένοι επιστήμονες που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ., για την κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών του Π.Μ.Σ. [\(όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 171 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΝΟΜΟΣ 4635/2019 με ισχύ την 30/10/2019\)](#).
6. Ομότιμοι καθηγητές και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. διδάσκουν στα Π.Μ.Σ., σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 8 του άρθρου 16 του ν. 4009/2011 και στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών και υπάγονται στις διατάξεις των παραγράφων 3 και 4.

Άρθρο 37-Πόροι χρηματοδότηση Π.Μ.Σ.

1. Η χρηματοδότηση των Π.Μ.Σ. προέρχεται από:

- α)** τον προϋπολογισμό του Α.Ε.Ι. και των συνεργαζόμενων για την οργάνωσή του φορέων σύμφωνα με το άρθρο 43,
- β)** τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
- γ)** δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143), ή του ιδιωτικού τομέα,
- δ)** πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
- ε)** πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
- στ)** μέρος των εσόδων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) των Α.Ε.Ι.,

- ζ) κάθε άλλη νόμιμη αιτία.
2. Σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, κατά τις οποίες τα λειτουργικά έξοδα ενός Π.Μ.Σ. δεν καλύπτονται εξ ολοκλήρου από τις ως ανωτέρω πηγές χρηματοδότησης, μέρος των λειτουργικών του εξόδων μπορεί να καλύπτεται από τέλη φοίτησης.
3. Για τη χρηματοδότηση του Α.Ε.Ι., για τη λειτουργία Π.Μ.Σ., από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων προσμετράται θετικά το γεγονός της λειτουργίας Π.Μ.Σ. χωρίς τέλη φοίτησης.
4. Η διαχείριση των εσόδων των Π.Μ.Σ. γίνεται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. και κατανέμεται ως εξής:
- α) Εβδομήντα τοις εκατό (70%) λειτουργικά έξοδα του προγράμματος τα οποία κατανέμονται σε δαπάνες διδασκαλίας, διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης, μετακινήσεων, εξοπλισμού, λογισμικού, αναλώσιμων, χορήγησης υποτροφιών σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και λοιπές δαπάνες. Οι δαπάνες αποζημίωσης του τακτικού διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού των Ιδρυμάτων αφορά σε εργασία που υπερβαίνει τις κατά νόμο υποχρεώσεις τους.
- β) Τριάντα τοις εκατό (30%) για κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Ιδρύματος, με προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών των Π.Μ.Σ. που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης.
5. Η κατανομή της παραγράφου 4 δεν ισχύει στην περίπτωση δωρεάς, κληροδοτήματος ή χορηγίας για συγκεκριμένο σκοπό, καθώς και για κρατικές επιχορηγήσεις.
6. Τα Α.Ε.Ι. δημοσιεύουν ετησίως, με ανάρτηση στην ιστοσελίδα τους, απολογισμό εσόδων εξόδων, με αναγραφή της κατανομής των δαπανών ανά κατηγορία, και ιδίως του ύψους των τελών φοίτησης, των αμοιβών των διδασκόντων στα Π.Μ.Σ. και του αριθμού των διδασκόντων που τις εισέπραξαν.
7. Ο προϋπολογισμός κάθε Π.Μ.Σ. δύναται να αναμορφώνεται με απόφαση της Συνέλευσης, κατόπιν εισήγησης του Διευθυντή του οικείου Π.Μ.Σ., στο σύνολο του υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει διαφοροποίηση στα έσοδα, ή ανά κατηγορία δαπάνης υπό την προϋπόθεση ότι οι πόροι που μεταφέρονται δεν υπερβαίνουν το είκοσι τοις εκατό (20%) του προϋπολογισμού, και υπό τον όρο τήρησης και διασφάλισης της δημοσιονομικής ουδετερότητας του προϋπολογισμού κάθε Π.Μ.Σ. (όπως προστέθηκε με το Άρθρο 171 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΝΟΜΟΣ 4635/2019 με ισχύ την 30/10/2019).

Άρθρο 38-Διδακτορικές σπουδές, διαδικασία επιλογής υποψήφιων διδασκόντων

1. Δικαίωμα υποβολής αίτησης για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής έχει ο κάτοχος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αναγνωρισμένου ως ισότιμου της αλλοδαπής ή ενιαίου και αδιάσπαστου τίτλου σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου του άρθρου 46. Σε ειδικές περιπτώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών, γίνεται αιτιολογημένα δεκτός ως υποψήφιος διδάκτορας και μη κάτοχος Δ.Μ.Σ..

2. Ο υποψήφιος υποβάλλει κατά τη διάρκεια κάθε ακαδημαϊκού έτους, και ειδικότερα στις ημερομηνίες που προβλέπονται στον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών, σχετική αίτηση στη Γραμματεία του Τμήματος, στο οποίο επιθυμεί να εκπονήσει τη διδακτορική διατριβή. Στην αίτηση αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος, η προτεινόμενη γλώσσα εκπόνησης, η οποία μπορεί να είναι διάφορη της ελληνικής, αν αυτό προβλέπεται στον οικείο Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών και ο προτεινόμενος ως επιβλέπων της διδακτορικής διατριβής, ο οποίος ανήκει σε όσους έχουν δικαίωμα επίβλεψης διδακτορικής διατριβής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 39. Η αίτηση συνοδεύεται από αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα του υποψηφίου, προσχέδιο διδακτορικής διατριβής και ό,τι άλλο ορίζεται στον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών.
3. Η Συνέλευση του Τμήματος, αφού λάβει υπόψη τις αιτήσεις που έχουν υποβληθεί, τις κατηγοριοποιεί με βάση την συνάφεια του ερευνητικού αντικειμένου, και ορίζει μία τριμελή επιτροπή ανά κατηγορία αιτήσεων. Κάθε τριμελής επιτροπή, που αποτελείται από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, εξετάζει τις αντίστοιχες αιτήσεις και τα συνοποβαλλόμενα έγγραφα και καλεί τους υποψηφίους σε συνέντευξη. Κατόπιν υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος αναλυτικό υπόμνημα, στο οποίο αναγράφονται οι λόγοι για τους οποίους κάθε υποψήφιος πρέπει ή δεν πρέπει να γίνει δεκτός, καθώς και ο προτεινόμενος επιβλέπων, εφόσον αυτός δεν έχει προταθεί από τον υποψήφιο. Η Συνέλευση του Τμήματος, αφού λάβει τη γνώμη του προτεινόμενου επιβλέποντος, τη συνεκτιμά με το υπόμνημα της επιτροπής και εγκρίνει ή απορρίπτει αιτιολογημένα την αίτηση του υποψηφίου. Στην εγκριτική απόφαση ορίζεται και η γλώσσα συγγραφής της διδακτορικής διατριβής.

Άρθρο 39-Επίβλεψη διδακτορικής διατριβής

1. Δικαίωμα επίβλεψης διδακτορικών διατριβών έχουν τα μέλη Δ.Ε.Π. α΄ βαθμίδας, αναπληρωτή και επίκουρου του οικείου ή άλλου Α.Ε.Ι. ή ερευνητές Α΄, Β΄ ή Γ΄ βαθμίδας από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών. Στα μέλη Δ.Ε.Π. του προηγούμενου εδαφίου συμπεριλαμβάνονται όσα τελούν σε επιστημονική άδεια της παρ. 1 του άρθρου 27 του ν. 4009/2011 (Α΄ 195) και όσα βρίσκονται σε αναστολή καθηκόντων της παρ. 4 του άρθρου 24 του ν. 4009/ 2011» ή δυνάμει άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης που προβλέπει την αναστολή εκτέλεσης καθηκόντων λόγω εκλογής ή διορισμού σε θέση ή αξίωμα με το οποίο η ιδιότητα του μέλους Δ.Ε.Π. θεωρείται ασυμβίβαστη. Ο επιβλέπων δεν δικαιούται να λάβει αμοιβή ή άλλου είδους αποζημίωση για την επίβλεψη της διδακτορικής διατριβής (όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.1 Άρθρο 99 ΝΟΜΟΣ 4692/2020 με ισχύ την 12/6/2020).

2. Η Συνέλευση του Τμήματος αναθέτει στον προτεινόμενο επιβλέποντα, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 38, την επίβλεψη της διδακτορικής διατριβής και ορίζει τριμελή συμβουλευτική επιτροπή, με αρμοδιότητα να πλαισιώνει και να υποστηρίζει την εκπόνηση και συγγραφή της. Στην επιτροπή του προηγούμενου εδαφίου μετέχουν ως μέλη, ο επιβλέπων και δύο ακόμη μέλη Δ.Ε.Π. από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι. ή καθηγητές

αναγνωρισμένων ως ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, ή ερευνητές των βαθμίδων Α', Β' ή Γ' από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών ή από αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή ινστιτούτα της αλλοδαπής και έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με την υπό κρίση διδακτορική διατριβή. Στη συμβουλευτική επιτροπή μετέχει τουλάχιστον ένα (1) μέλος Δ.Ε.Π. από τις τρεις πρώτες βαθμίδες του οικείου Τμήματος (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 17 νόμος 4559/2018 με ισχύ την 3/8/2018).

3. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο επιβλέπων εκλείψει ή διαπιστωμένα αδυνατεί να τελέσει χρέη επιβλέποντος για μεγάλο χρονικό διάστημα κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών, η Συνέλευση του Τμήματος, εκτιμώντας τις περιστάσεις, αναθέτει σε άλλον την επίβλεψη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους, ύστερα από αίτηση του υποψήφιου διδάκτορα και γνώμη του προτεινόμενου επιβλέποντος, διαφορετικά σε ένα από τα άλλα δύο (2) μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, ακόμη και καθ' υπέρβαση του μέγιστου αριθμού υποψήφιων διδακτόρων που μπορεί να επιβλέπεται από κάθε επιβλέποντα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών. Αν ο αρχικός επιβλέπων μετακινηθεί σε άλλο Α.Ε.Ι. ή Τμήμα Α.Ε.Ι. ή συνταξιοδοτηθεί, συνεχίζει να τελεί χρέη επιβλέποντος των διδακτορικών διατριβών που έχει αναλάβει, και ο τίτλος απονέμεται από το Α.Ε.Ι., στο οποίο ανήκει το Τμήμα, όπου ξεκίνησε η εκπόνηση της διατριβής.

4. Τα ονόματα των υποψήφιων διδακτόρων, των επιβλεπόντων μελών Δ.Ε.Π. ή ερευνητών, οι τίτλοι των εκπονούμενων διδακτορικών διατριβών και σύντομη περιλήψη αυτών, καθώς και τα μέλη των συμβουλευτικών επιτροπών αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του Ιδρύματος στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα.

Άρθρο 40-Ελάχιστη διάρκεια, δικαιώματα και υποχρεώσεις υποψήφιων διδακτόρων

- 1.** Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος είναι τουλάχιστον τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 39.
- 2.** Ο υποψήφιος διδάκτορας, κάθε έτος, στην προθεσμία που ορίζεται από τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών, παρουσιάζει προφορικά και υποβάλλει και εγγράφως αναλυτικό υπόμνημα ενώπιον της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής σχετικά με την πρόοδο της διδακτορικής του διατριβής. Αντίγραφο του υπομνήματος, καθώς και σχόλια επ' αυτού από τον επιβλέποντα ή την τριμελή επιτροπή και εκθέσεις προόδου σύμφωνα με όσα ορίζονται στον οικείο Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών, καταχωρίζονται στον ατομικό φάκελο του υποψηφίου.
- 3.** Οι διδακτορικές σπουδές προσφέρονται δωρεάν. Οι υποψήφιοι διδάκτορες έχουν μέχρι πέντε (5) πλήρη ακαδημαϊκά έτη από την πρώτη εγγραφή τους, όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και για τους φοιτητές του δεύτερου κύκλου σπουδών, όπως ορίζονται στους οικείους Κανονισμούς. Μέχρι και πέντε (5) έτη μετά την ολοκλήρωση της διδακτορικής τους διατριβής, διατηρούν δικαιώματα

πρόσβασης, δανεισμού και χρήσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών.

Άρθρο 41-Συγγραφή, υποστήριξη και αξιολόγηση της διδακτορικής διατριβής

1. Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της διδακτορικής διατριβής, η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή δέχεται ή απορρίπτει αίτηση του υποψηφίου για τη δημόσια υποστήριξη και την αξιολόγησή της. Στον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών μπορεί να προβλέπονται πρόσθετες προϋποθέσεις για τη δυνατότητα δημόσιας υποστήριξης της διατριβής. Αν η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή αποδεχθεί την αίτηση του υποψηφίου, συντάσσει αναλυτική εισηγητική έκθεση και την υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος ζητώντας τον ορισμό επταμελούς εξεταστικής επιτροπής για την κρίση της διδακτορικής διατριβής.
2. Στην επταμελή εξεταστική επιτροπή μετέχουν τα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, εκτός από τα αφυπηρητήσαντα μέλη αυτής, τα οποία με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος αντικαθίστανται από ισάριθμα μέλη που πληρούν τα κριτήρια του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 39, καθώς και τέσσερα (4) επιπλέον μέλη, που πληρούν τα κριτήρια του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 39.
3. Η διδακτορική διατριβή υποστηρίζεται δημόσια από τον υποψήφιο διδάκτορα. Η διαδικασία της δημόσιας υποστήριξης προϋποθέτει τη φυσική παρουσία των τεσσάρων (4) τουλάχιστον μελών της εξεταστικής επιτροπής, ενώ τα λοιπά μέλη μπορούν να συμμετέχουν και μέσω τηλεδιάσκεψης. Στη συνέχεια, η εξεταστική επιτροπή συνεδριάζει χωρίς την παρουσία τρίτων, κρίνει την εργασία ως προς την ποιότητα, την πληρότητα, την πρωτότυπη σκέψη και τη συμβολή της στην επιστήμη και με βάση αυτά τα κριτήρια την εγκρίνει, με πλειοψηφία πέντε (5) τουλάχιστον από τα μέλη της. Τα αφυπηρητήσαντα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, που έχουν αντικατασταθεί σύμφωνα με την παράγραφο 2, μπορεί να παρίστανται κατά τη συνεδρίαση χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Άρθρο 42-Προκήρυξη ή Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

1. Τα Πανεπιστήμια μπορούν να προκηρύσσουν θέσεις υποψήφιων διδασκόντων, υποτρόφων ή όχι, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών. Οι σχετικές προκηρύξεις αφορούν σε συγκεκριμένο Τμήμα, δημοσιοποιούνται δια του ημερήσιου τύπου και αναρτώνται στους οικείους διαδικτυακούς τόπους των Ιδρυμάτων.
2. Οι προϋποθέσεις, οι όροι, οι προθεσμίες και οι διαδικασίες κατάθεσης υποψηφιοτήτων και επιλογής υποψήφιων διδασκόντων, καθώς και πρόσθετες υποχρεώσεις αυτών, ρήτρες, παραδοτέα και χρονικά όρια ολοκλήρωσης των διατριβών, μνημονεύονται ρητά στις σχετικές προκηρύξεις και προσκλήσεις.
3. Η ανάθεση επίβλεψης των διδακτορικών διατριβών του παρόντος άρθρου μπορεί, βάσει της προκήρυξης, να υπόκειται σε επιπλέον διαδικασίες και κριτήρια από εκείνα

που προβλέπονται στον παρόντα νόμο και τους οικείους Κανονισμούς Διδακτορικών Σπουδών.

Άρθρο 43-Διατμηματικά ή διδρυματικά Π.Μ.Σ. Διδακτορικές διατριβές με συνεπίβλεψη

- 1.** Π.Μ.Σ. οργανώνονται από περισσότερα Τμήματα του ίδιου ή άλλων Α.Ε.Ι., από Τμήματα Α.Ε.Ι. σε συνεργασία με ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258), συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, καθώς και με Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα (Ε.Π.Ι.) που ιδρύθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 17 του ν. 2083/1992 (Α' 159) και λειτουργούν νομίμως έως σήμερα. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ένα τουλάχιστον από τα συνεργαζόμενα Τμήματα να είναι αυτοδύναμο. Μεταξύ των Τμημάτων ή μεταξύ Τμημάτων και των λοιπών συνεργαζόμενων φορέων του προηγούμενου εδαφίου καταρτίζεται Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας (Ε.Π.Σ.), το οποίο εγκρίνεται από τις οικείες Συγκλήτους και τα συλλογικά όργανα διοίκησης του κάθε συνεργαζόμενου φορέα. Στο Ε.Π.Σ. προβλέπονται ιδίως οι υποχρεώσεις κάθε Τμήματος ή ερευνητικού κέντρου ή ινστιτούτου, τα θέματα συγκρότησης και λειτουργίας της Ειδικής Διατμηματικής ή Διδρυματικής Επιτροπής και της Συντονιστικής Επιτροπής (Σ.Ε.), με τρόπο που να εξασφαλίζει την εκπροσώπηση όλων των συνεργαζόμενων φορέων, ο ορισμός του Διευθυντή του Π.Μ.Σ., ο οποίος είναι μέλος Δ.Ε.Π. αυτοδύναμου Τμήματος, η κατανομή του διδακτικού και ερευνητικού έργου μεταξύ του προσωπικού των συνεργαζόμενων φορέων και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εύρυθμη λειτουργία του Π.Μ.Σ. Τα διατμηματικά ή διδρυματικά Π.Μ.Σ. ιδρύονται με απόφαση των οικείων Συγκλήτων ή της οικείας Συγκλήτου και του συλλογικού οργάνου διοίκησης του συνεργαζόμενου φορέα, στην οποία προσαρτάται το Ε.Π.Σ., με τη διαδικασία ίδρυσης του άρθρου 32 και η σχετική εισήγηση καταρτίζεται από τις Συνελεύσεις όλων των συνεργαζόμενων Τμημάτων (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 129 του ν. 4763/2000).
- 2.** Αυτοδύναμα Τμήματα Α.Ε.Ι. της ημεδαπής συνεργάζονται με Τμήματα αναγνωρισμένων ως ομοταγών ιδρυμάτων ή ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα της αλλοδαπής, για την οργάνωση και λειτουργία κοινών Π.Μ.Σ.. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων καθορίζεται η διαδικασία ίδρυσης του κοινού Π.Μ.Σ., τα θέματα που ρυθμίζονται στο Ε.Π.Σ. και κάθε σχετικό θέμα.
- 3.** Τα Τμήματα Α.Ε.Ι. συνεργάζονται με ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών με συνεπίβλεψη. Στην περίπτωση αυτή, τη διοικητική ευθύνη της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής αναλαμβάνει ένα από τα συνεργαζόμενα Ιδρύματα, ορίζεται ένας επιβλέπων από κάθε συνεργαζόμενο Ίδρυμα/φορέα και η εκπόνηση της διατριβής διαρκεί τουλάχιστον τρία (3) έτη από τον ορισμό των επιβλεπόντων μελών Δ.Ε.Π./ερευνητών. Τα σχετικά με τη διαδικασία εκπόνησης της διατριβής, από την επιλογή του υποψήφιου

διδάκτορα έως και την απονομή του διδακτορικού τίτλου, καθώς και η χορήγηση ενιαίου ή χωριστού τίτλου σε περίπτωση συνεργασίας μεταξύ Ιδρυμάτων, προβλέπονται στο οικείο Ε.Π.Σ., που καταρτίζεται από τα συνεργαζόμενα Τμήματα/φορείς και εγκρίνεται από την οικεία Σύγκλητο και τα συλλογικά όργανα διοίκησης των Ερευνητικών Κέντρων. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται κάθε σχετικό θέμα σχετικά με την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών με συνεπίβλεψη με αναγνωρισμένα ως ομοταγή Ιδρύματα ή ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα της αλλοδαπής.

Άρθρο 44-Αξιολόγηση

1. Στο τέλος κάθε εξαμήνου, πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.
2. Κατά τη λήξη της θητείας της Σ.Ε., με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του Π.Μ.Σ., καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του Π.Μ.Σ.. Ο απολογισμός κατατίθεται στο οικείο Τμήμα, στο οποίο ανήκει το Π.Μ.Σ..
3. Εκτός από τις διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, καθώς και διασφάλισης και πιστοποίησης της ποιότητας, οι οποίες προβλέπονται στο ν. 4009/2011 (Α' 189), εξωτερική ακαδημαϊκή αξιολόγηση των Π.Μ.Σ. και των διδακτορικών σπουδών κάθε Σχολής, διενεργεί εξαμελής Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή (Ε.Σ.Ε.). Τα πέντε (5) μέλη είναι μέλη Δ.Ε.Π. α' βαθμίδας, αναπληρωτή και επίκουρου άλλων Α.Ε.Ι. ή ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, συμπεριλαμβανομένων των Ερευνητικών Κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, ή επιστήμονες της αλλοδαπής ή της ημεδαπής, οι οποίοι έχουν τα προσόντα που προβλέπονται για τους επισκέπτες διδάσκοντες στην παράγραφο 5 του άρθρου 36, του αντίστοιχου επιστημονικού πεδίου, και με την προϋπόθεση ότι δεν υπηρετούν ως διδάσκοντες σε Π.Μ.Σ. της Σχολής. Το έκτο μέλος είναι μεταπτυχιακός φοιτητής της Σχολής. Η θητεία των μελών είναι πενταετής, με δυνατότητα ανανέωσης, εκτός από τον φοιτητή, του οποίου η θητεία είναι ετήσια. Η ιδιότητα του Προέδρου, ο τρόπος επιλογής του μεταπτυχιακού φοιτητή, καθώς και κάθε ειδικότερο θέμα που αφορά στη συγκρότηση, τη λειτουργία και τη διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής, σύμφωνα με τις παραγράφους 4 έως 6, καθορίζονται με απόφαση της Συγκλήτου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
4. Με απόφαση της οικείας Κοσμητείας συγκροτείται μία Ε.Σ.Ε. για τα Π.Μ.Σ. και τις διδακτορικές σπουδές κάθε Τμήματος και τα μέλη της επιλέγονται από σχετικό μητρώο αξιολογητών που τηρείται σε κάθε Σχολή. Για την κατάρτιση του μητρώου

κάθε Τμήμα προτείνει, με τεκμηριωμένη εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος, τρία (3) μέλη από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή. Λοιπές λεπτομέρειες ως προς την κατάρτιση και επικαιροποίηση του μητρώου, ορίζονται με απόφαση της Συγκλήτου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση συγκρότησης της Ε.Σ.Ε. εκδίδεται ύστερα από διαβούλευση με τους Προέδρους των Τμημάτων, αφού προηγουμένως έχει διερευνηθεί η διαθεσιμότητα των υποψηφίων, και αφορά, κατά προτίμηση, σε υποψηφίους ίδιου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύουν τα υπό αξιολόγηση προγράμματα σπουδών και που έχουν διακριθεί για το ερευνητικό τους έργο.

5. Τα μέλη των Ε.Σ.Ε. στην αρχή της θητείας τους ενημερώνονται για κάθε θέμα που αφορά στα Π.Μ.Σ., καθώς και στις διδακτορικές σπουδές που εκπονούνται στα αντίστοιχα Τμήματα της Σχολής, όπως τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύουν, τον αριθμό των φοιτητών, τους κανόνες επιλογής, το λειτουργικό κόστος και τα τέλη φοίτησης. Ειδικότερα, ο απολογισμός της παραγράφου 2 με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της οικείας Ε.Σ.Ε..
6. Ανά πενταετία τα μέλη των Ε.Σ.Ε. επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις του οικείου Τμήματος για επαρκές χρονικό διάστημα, κατά το οποίο συναντώνται και συζητούν με εκπροσώπους των διδασκόντων και των φοιτητών, καθώς και με τους Διευθυντές και τα μέλη των συλλογικών οργάνων των Π.Μ.Σ., προκειμένου να διαμορφώσουν την τελική έκθεση αξιολόγησης. Η τελική έκθεση αξιολόγησης, η οποία περιέχει και προτάσεις για τη συνεχή βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών, υποβάλλεται στην Κοσμητεία, στο οικείο Τμήμα και στη Σύγκλητο, προκειμένου να τη συνεκτιμήσει για τη συνέχιση ή μη της λειτουργίας των Π.Μ.Σ., σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 32.
7. Στα μέλη των Ε.Σ.Ε. καταβάλλονται δαπάνες μετακίνησης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υποπαράγραφο Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015.
8. Ο απολογισμός και οι αξιολογήσεις του παρόντος άρθρου δημοσιοποιούνται στο διαδικτυακό τόπο των Ιδρυμάτων και κοινοποιούνται, με ευθύνη της Κοσμητείας, στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, λαμβάνονται δε υπόψη στις διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης της ποιότητας του ν. 4009/2011.

Άρθρο 45-Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος καταρτίζεται ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών κάθε Π.Μ.Σ., ο οποίος εγκρίνεται από τη Σύγκλητο, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο του Τμήματος και κοινοποιείται στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Με τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών καθορίζονται:
 - α) η δομή και οι κανόνες λειτουργίας του Π.Μ.Σ.,
 - β) ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών ανά διδάσκοντα, καθώς και ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα Π.Μ.Σ. του Τμήματος σε σχέση και

με τον αριθμό των προπτυχιακών φοιτητών και των διδασκόντων, για τη διασφάλιση της ποιότητας όλων των κύκλων σπουδών,

- γ)** οι αρμοδιότητες του Διευθυντή και των Σ.Ε. των Π.Μ.Σ.,
- δ)** ο αριθμός και ο τρόπος επιλογής των εισακτέων στο Π.Μ.Σ., ο αριθμός των οποίων δεν είναι μικρότερος των δέκα (10) ατόμων, η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής, στα οποία περιλαμβάνονται οι γλώσσες, των οποίων απαιτείται η γνώση, και τα επίπεδα της γλωσσομάθειας,
- ε)** η διάρκεια φοίτησης, καθώς και ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 33, η δυνατότητα, οι λόγοι ο τρόπος και η διαδικασία μερικής φοίτησης σε Π.Μ.Σ. παράτασης, καθώς και αναστολής της φοίτησης σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 33,
- στ)** το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, στο οποίο περιλαμβάνονται ιδίως ο χαρακτηρισμός των μαθημάτων, οι ειδικεύσεις, το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών μαθημάτων, η διδασκαλία με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθώς και οι ελάχιστες διδακτικές ώρες ανά μάθημα και οι αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 3374/2005,
- ζ)** οι κανόνες εξετάσεων και αξιολόγησης των επιδόσεων των μεταπτυχιακών φοιτητών, ο χρόνος διενέργειας και η διάρκεια των εξεταστικών περιόδων του Π.Μ.Σ., ο τρόπος εξέτασης και βαθμολόγησης, οι προϋποθέσεις επιτυχούς ολοκλήρωσης των μαθημάτων, η εκπόνηση εργασιών ή η συμμετοχή σε άλλες ερευνητικές ή εκπαιδευτικές δραστηριότητες,
- η)** οι υποχρεώσεις για τη λήψη του Μ.Δ.Ε. και τα σχετικά με την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας,
- θ)** ο τρόπος αναπλήρωσης των μαθημάτων, ι) οι λόγοι και η διαδικασία διαγραφής από το Π.Μ.Σ.,
- ια)** τα δικαιολογητικά και η διαδικασία χορήγησης υποτροφιών,
- ιβ)** οι διαδικασίες αξιολόγησης των μαθημάτων και των διδασκόντων από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές,
- ιγ)** η διαδικασία ορισμού επιβλέποντα και εξεταστικής επιτροπής διπλωματικής εργασίας, που προβλέπονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 34, και τα ειδικότερα καθήκοντά τους,
- ιδ)** το ύψος των τυχόν προβλεπόμενων τελών φοίτησης και η δυνατότητα τμηματικής καταβολής τους,
- ιε)** το τελετουργικό αποφοίτησης και ο τύπος του απονεμόμενου διπλώματος (Δ.Μ.Σ.),
- ιστ)** ειδικότερα θέματα του παραρτήματος διπλώματος, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 3374/2005 (Α' 189),

- ιζ)** τα ειδικότερα ζητήματα διοικητικής, τεχνικής και οικονομικής υποστήριξης του Π.Μ.Σ.,
- ιη)** η διαδικασία ανάθεσης διδασκαλίας των μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του Π.Μ.Σ.,
- ιθ)** οι ειδικότερες προϋποθέσεις και η διαδικασία πρόσκλησης, καθώς και οι ειδικότεροι όροι απασχόλησης και κάθε θέμα σχετικό με τους επισκέπτες διδάσκοντες της παραγράφου 5 του άρθρου 36,
- κ)** οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής αφυπηρετησάντων μελών Δ.Ε.Π. σε Π.Μ.Σ., σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 36, και
- κα)** κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και λειτουργία του δεύτερου κύκλου σπουδών του Τμήματος (όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 17 ΝΟΜΟΣ 4559/2018 με ισχύ την 3/8/2018).
- 2.** Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος καταρτίζεται ο Κανονισμός Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος, ο οποίος εγκρίνεται από τη Σύγκλητο, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο του Τμήματος και κοινοποιείται στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, και στον οποίον καθορίζονται:
- α)** οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις οργάνωσης διδακτορικών σπουδών, καθώς και εκπόνησης διδακτορικής διατριβής ακόμη και από μη κάτοχο Δ.Μ.Σ.,
- β)** ο χρόνος υποβολής αίτησης για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, οι γλώσσες υποβολής του προτεινόμενου τίτλου και προσχεδίου της διατριβής, η γλώσσα εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής,
- γ)** η διαδικασία ανάθεσης επίβλεψης διδακτορικής διατριβής και ο μέγιστος αριθμός υποψήφιων διδακτόρων που μπορεί να επιβλέπεται από κάθε επιβλέποντα,
- δ)** ειδικότεροι λόγοι και προϋποθέσεις αντικατάστασης επιβλέποντος σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 39,
- ε)** η προθεσμία και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την ετήσια προφορική παρουσίαση αναφορικά με την πρόοδο της διατριβής, την υποβολή του υπομνήματος της παραγράφου 2 του άρθρου 40,
- στ)** η υποχρέωση ανανέωσης εγγραφής των υποψήφιων διδακτόρων ανά ακαδημαϊκό έτος, μέγιστος χρόνος ολοκλήρωσης της διατριβής, η υποχρέωση παρακολούθησης ή συμμετοχής σε μαθήματα, εργαστήρια ή σεμινάρια σχετικά με τη διδακτορική διατριβή, πρόσθετες υποχρεώσεις των υποψήφιων διδακτόρων, όπως (ενδιάμεσα παραδοτέα) και των επιβλεπόντων αυτών, όπως (περιοδικές εκθέσεις προόδου), λόγοι και διαδικασία διαγραφής από τα μητρώα υποψήφιων διδακτόρων,
- ζ)** λεπτομέρειες σχετικά με την οριστικοποίηση του προσωρινού τίτλου, τη δημόσια υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής, πρόσθετες προϋποθέσεις σύμφωνα με το

δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 41, τα σχετικά με την απονομή του διδακτορικού τίτλου, η μορφή και το περιεχόμενο του διδακτορικού τίτλου,

η) κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και λειτουργία του τρίτου κύκλου σπουδών του Τμήματος.

Άρθρο 85

Τελικές και μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου ΣΤ'

[...]

- 2.α)** Π.Μ.Σ. που θα λειτουργήσουν το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 μπορεί να ακολουθήσουν τη διαδικασία ίδρυσης ή επανίδρυσης σύμφωνα με το άρθρο 32. Σε κάθε περίπτωση για τη λειτουργία και εγγραφή φοιτητών σε Π.Μ.Σ. κατά το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 είναι αναγκαία η ίδρυση νέων ή επανίδρυση των ήδη υφιστάμενων, σύμφωνα με τις κείμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου διατάξεις Π.Μ.Σ., σύμφωνα με το άρθρο 32. Τα Ιδρύματα στα οποία πρόκειται να λειτουργήσουν Π.Μ.Σ., σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, αποστέλλουν στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, την απόφαση ίδρυσης του άρθρου 32 το αργότερο έως τις 30.4.2018.
- β)** Κατ' εξαίρεση οι φοιτητές που έχουν ήδη εγγραφεί σε Π.Μ.Σ. κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, καθώς και οι φοιτητές που εγγράφονται και αρχίζουν τη φοίτηση το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 σε Π.Μ.Σ. ιδρυθέν έως τη δημοσίευση του παρόντος, συνεχίζουν και ολοκληρώνουν το πρόγραμμα, σύμφωνα με τις ισχύουσες, έως την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, διατάξεις.
- 3.** Η προθεσμία του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου 32 περί αναπομπής από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων της απόφασης ίδρυσης Π.Μ.Σ., είναι εξήντα (60) ημέρες για την πρώτη εφαρμογή του νόμου, ήτοι για την πρώτη απόφαση ίδρυσης που θα εκδοθεί για κάθε Π.Μ.Σ., σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.
- 4.** Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η προθεσμία της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 μπορεί να παρατείνεται για τα Π.Μ.Σ. που λειτουργούν σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 3685/2008 σε συνδυασμό με την παρ. 11 του άρθρου 80 του ν. 4009/2011 (Α' 195) και κάθε άλλο σχετικό θέμα.
- 5.** Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 41 του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται για τους υποψήφιους διδάκτορες που έχουν γίνει δεκτοί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου ([όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.7 Άρθρο 32 ΝΟΜΟΣ 4589/2019 με ισχύ την 29/1/2019](#)).